

Vankien digisyrjäytymistä ehkäisemässä - Digitaalisen osallisuuden haasteet ja mahdollisuudet vankeusaikana

Rosa Virmajoki, Emmi Westerberg

2020 Laurea

Laurea-ammattikorkeakoulu

**Vankien digisyrjäytymistä ehkäisemässä -
Digitaalisen osallisuuden haasteet ja mahdollisuudet
vankeusaikana**

Rosa Virmajoki, Emmi Westerberg
Sosionomi, rikosseuraamusala
Opinnäytetyö
Kesäkuu 2020

Rosa Virmajoki, Emmi Westerberg

Vankien digisyrjäytymistä ehkäisemässä - Digitaalisen osallisuuden haasteet ja mahdollisuudet vankeusaikana

Vuosi

2020

Sivumäärä

70

Opinnäytetyön tarkoitus oli kuvata vankien digitaalisen osallisuuden haasteita sekä digitaalisen osallisuuden ja yhteiskuntaan kiinnittymisen tukemisen keinoja. Tavoitteena oli tuottaa lisätietoa aiheesta DigilN -hankkeelle sekä kehittää rikosseuraamusalan digitalisaatiota yhdistämällä tutkittua tietoa aiheesta. Opinnäytetyön tilaajana oli DigilN -hanke.

Opinnäytetyön tietoperustassa kuvailtiin sosiaali- ja terveydenhuoltoalan ja vankilan digitalisaation nykytilaa. Lisäksi esiteltiin Rikosseuraamuslaitoksen toimintaa ohjaavia arvoja ja lakeja, joista erityisesti normaalisuusperiaate nousi esille. Teoreettisessa viitekehyksessä keskityttiin digitaalisen osallisuuden ja syrjäytymisen käsitteisiin, vankien haasteisiin digiosallisuuden näkökulmasta sekä desistanssiin eli rikollisuudesta irrottautumiseen.

Opinnäytetyön menetelmänä oli kuvaileva kirjallisuuskatsaus. Tutkimusprosessissa hyödynnettiin kuvailevan kirjallisuuskatsauksen lisäksi systemaattista kirjallisuuskatsauksen menetelmää, jotta aineiston haku olisi toistettavissa. Kirjallisuuskatsauksen tuloksissa nousi esiin vankien digitaalisen osallisuuden haasteiksi muun muassa vankiloiden vanhentuneet infrastruktuurit, yleiset asenteet ja pelot vankilan digitalisaatiota kohtaan sekä normaalisuusperiaatteen toteutumattomuus. Onnistuneen ja asiakaslähtöisen digitalisaation nähtiin toteutuessaan voivan edistää vankien yhteiskuntaan kiinnittymistä ja rikollisuudesta irrottautumista.

Johtopäätöksinä olivat asiakaslähtöisyyden tärkeys digipalvelujen tuomisessa vankilaan. Digitaalisten palveluiden käyttöön ottaminen vankiloissa oli mahdollista toteuttaa turvallisesti. Digitalisaatio mahdollisti vankien itseohjautuvuuden ja itsensä kehittämisen vankeusaikana, mikä edistää vangin yhteiskuntaan kiinnittymistä. Digitalisaatio oli mahdollisuus kehittää kuntoutusta joustavaksi sekä se avasi kokemusasiantuntijuuden ja vertaisuuden hyödyntämisen turvallisesti.

Asiasanat: digitalisaatio, vankilat, osallisuus, digitaalinen kuilu, normaalius

Rosa Virmajoki, Emmi Westerberg

Preventing prisoners' digital exclusion - Challenges and Possibilities of Digital Inclusion During Imprisonment

Year 2020

Pages

70

The objective of this Bachelor's thesis was to depict challenges to prisoners' digital inclusion and ways to support their digital inclusion and integration to society. The aim was to produce more knowledge about the subject for the DigilN project, in addition to improving digitalization of the Finnish prisons by combining research already carried out on the subject. The thesis was ordered by the DigilN project.

The theoretical framework of the thesis describes the current state of digitalization in social- and healthcare and prisons in Finland. Values and laws that guide Rikosseuraamuslaitos (Criminal Sanction Agency) were also presented, of which the principle of normality emerged especially. The theoretical framework concentrates on the notions of digital inclusion and marginalisation, the challenges inmates' face from the viewpoint of digital inclusion, and desistance - disengaging from crime.

The method of this thesis was a narrative literary review. In addition to narrative literary review, method of systematic literary review was also utilised to enable the reproduction of the data search. The literary review's results included dated prison infrastructure, general attitudes and fears towards digitalisation of prisons, and unrealised normality principle as posing challenges to prisoners' digital inclusion. A successful and customer-led digitalisation was seen to be able to further prisoners' adhesion to society and detachment from crime.

The importance of being customer-oriented when bringing digital services in prisons and implementing digitalisation in prisons being possible to conduct safely were conclusions of the review. Digitalisation enabled prisoners' self-direction and development of the self during imprisonment, which furthers convicts' attachment to society. Digitalisation is an opportunity to improve rehabilitation to be more flexible, and it would open up safe use of expert by experience and peer support.

Keywords: digitalisation, prisons, participation, digital divide, normalisation

Sisällys

1	Johdanto	7
2	DigiIN-hanke.....	8
3	Digitalisaatio rikosseuraamusalalla.....	9
3.1	Digitaaliset palvelut sosiaali- ja terveydenhuollossa	9
3.2	Vankeuslaki	10
3.3	Rikosseuraamuslaitoksen tavoitteet	11
3.4	Sähköisten palveluiden mahdollisuudet vankilassa	13
3.5	Älykäs vankila -hanke	14
4	Teoreettinen viitekehys.....	15
4.1	Desistanssi.....	15
4.2	Digitaalinen osallisuus ja syrjäytyminen	17
4.3	Vankien haasteet digitaalisessa osallisuudessa	18
5	Toteutus.....	20
5.1	Tutkimusmenetelmänä kuvaileva kirjallisuuskatsaus.....	21
5.2	Tutkimuskysymykset.....	22
5.3	Aineiston valitseminen	23
5.4	Kuvailun rakentaminen.....	27
5.5	Tuotetun tuloksen tarkasteleminen	28
6	Tulokset.....	28
6.1	Vankilaympäristön asettamat rajoitteet digitalisaatiolle.....	29
6.2	Normaalisuusperiaatteen ja vankilan digitalisaation ristiriidat.....	29
6.3	Asenteet vankilan digitalisaation hidasteena	30
6.4	Vankipopulaation yleisiä piirteitä digiosallisuuden kannalta.....	31
6.5	Teknologian tarjoamat mahdollisuudet digipalveluissa vankilassa.....	32
6.6	Digiosallisesta vangista osallistuvaksi kansalaiseksi.....	32
7	Johtopäätökset	34
7.1	Haasteena vanhentunut infrastruktuuri ja asenteet digitalisaatiota kohtaan	34
7.2	Etäopiskelu, sellipäätteet ja itsepalvelukioskit vankien kehittymisen tueksi.....	38
7.3	Yhteiskuntaan kiinnittymistä ja desistanssia digiosaamisella	38
8	Pohdinta.....	40
8.1	Oman ammatillisen toiminnan reflektointi.....	40
8.2	Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus.....	41
8.3	Tutkimuksen hyödyllisyys ja kehittämisehdotukset.....	42
	Lähteet	49
	Kuviot	57
	Taulukot	57

Liitteet.....	58
---------------	----

1 Johdanto

Opinnäytetyö on kuvaileva kirjallisuuskatsaus rikosentekijöiden digitaalisen osallisuuden haasteista ja mahdollisuuksista vankeusaikana. Tarkoituksena on tutkia ja kuvata vankilan digitalisaation haasteita ja mahdollisuuksia vankien osallisuuden näkökulmasta. Tavoitteena on tuottaa lisätietoa vankien digitaalisesta syrjäytymisestä ja vankilan digitalisaation mahdollisuuksista edistää osallisuutta sekä kehittää rikosseuraamusalaa kokoamalla ajankohtaista tietoa kansainvälisistä tutkimuksista. Opinnäytetyön tilaajana toimii DigiIN -hanke, jonka yhtenä tavoitteena on tukea rikostaustaisia henkilöitä digitalisoituvassa yhteiskunnassa. Hanke on mukana kehittämässä Suomen ensimmäistä älyvankilaa, joka avataan syksyllä 2020.

Rikosseuraamusalalla tehdään tämän vuoden aikana isoja, rakenteellisia muutoksia, joihin sopeutuminen vaatii uuden opettelua niin henkilökunnalta kuin vangeilta. Uudessa Hämeenlinnan naisten älyvankilassa selleissä on näyttöpäätteet, joiden kautta vangit voivat ottaa sähköisesti yhteyttä vankilan sisällä sekä siviiliin. Vankilan sisäinen asiointi tarkoittaa yhteydenottoja esimerkiksi kuntoutukseen, koulutukseen, sosiaalityöhön ja sairaanhoitoon. Sähköinen asiointi vankilan ulkopuolelle tarkoittaa joustavampaa yhteydenpitoa eri instituutioihin ja palveluihin. Lisäksi näyttöpäätteet mahdollistavat opiskelun vankeusaikana aiempaa sujuvammin. Tulevaisuudessa muissakin vankiloissa tullaan hyödyntämään enemmän teknologiaa ja digitaalisia palveluita.

Vankiloiden digitalisaatiolla Rikosseuraamuslaitos tavoittelee vankien luontevaa siirtymistä vankilasta siviiliin. Vaikuttamalla vankien itseohjautuvuuteen ja digitaalisiin taitoihin vankeusaikana, on todennäköisempää, että vapautunut osaa toimia itsenäisesti digitalisoituneessa yhteiskunnassa. Vankiloiden digitalisaation etuna vangeille on myös, että työntekijöille vapautuu lisää aikaa kokonaisvaltaiselle kuntoutukselle juoksevien asioiden hoitamisen sijaan. Vankilan ja Rikosseuraamuslaitoksen toiminnan taustalla vaikuttaa vahvasti normaalisuusperiaate, joka tarkoittaa, että muut kuin vapauden rajoittamiseen liittyvät välttämättömät haitat on pyrittävä minimoimaan. Vankilan tulee jäljitellä mahdollisimman pitkälle ympäröivän yhteiskunnan oloja. Digitalisaation ulottaminen vankilaan on siis normaalisuusperiaatteen noudattamista ja vankien ihmisoikeuksien kunnioittamista.

Opinnäytetyön tulos- ja johtopäätökset -lukuissa käsitellään vankien digitaalisen osallisuuden haasteita, digitaalisen osallisuuden tukemisen mahdollisuuksia sekä sen vaikutuksia vangin yhteiskuntaan kiinnittymiseen tai rikollisuudesta irrottautumiseen. Lopuksi tulosten ja johtopäätösten perusteella esitetään hypoteeseja ja pohdintoja siitä, miten uudistus tulee vaikuttamaan vankiloissa. Lisäksi esitetään kehitysehdotuksia.

2 DigiIN-hanke

Opinnäytetyön tilaajana on DigiIN - Palvelukulttuuria uudistamalla kaikki mukaan digitaaliseen yhteiskuntaan -hanke. Vuonna 2019 alkanutta hanketta koordinoi Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Mukana hankkeessa ovat myös Aalto-yliopisto, Helsingin yliopisto, Ikäinstituutti, Jyväskylän yliopisto sekä Laurea-ammattikorkeakoulu. Yhteensä kuusivuotinen hanke on osa Strategisen tutkimuksen neuvoston ohjelmaa ”Kulttuuri teknologisoituvassa yhteiskunnassa (CULT)”. DigiIN-hanke on asettanut tavoitteekseen kehittää ja sivistää sosiaali- ja terveysalaa, tarjota kaikille mahdollisimman laadukkaita sähköisiä palveluja, eritoten syrjäytymisvaarassa olevat henkilöt huomioon ottaen. Hanke tähtää tuottamaan toimivia palveluita ja käytäntöjä, joita voidaan integroida asiakasryhmille ja päätöksentekijöille sujuvasti. Palveluita ja käytäntöjä kehitetään yhteistyössä alan yritysten kanssa. (DigiIN 2020a.)

Yhteiskunta sähköistää palveluitaan jatkuvasti, mikä vaatii palveluiden käyttäjiltä itseohjautuvuutta, osallistumista ja digitaalisia taitoja. Digitalisaatio vaatii myös sosiaali- ja terveysalojen palveluntuottajilta ja ammattilaisilta uudenlaista osaamista ja lähestymistapaa, jotka vastaavat asiakkaan tarpeisiin. Digitaalisten palveluiden kehittämisessä haasteena on erityisesti ikäihmisten ja erilaisten marginalisoitujen ihmisryhmien osallisuuden tukeminen. Marginaalissa olevia ihmisiä ovat esimerkiksi päihde- tai mielenterveysongelmaiset, maahanmuuttajat sekä vangit, jotka ovat vaarassa jäädä palveluiden ulkopuolelle. (DigiIN 2020a.)

Selkeyden vuoksi hanke on jaettu teemoittain viiteen työpakettiin, joita organisoivat sosiaali- ja terveysalan asiantuntijat eri toimiympäristöistä. Työpaketeissa perehdytään sosiaalisen syrjäytymisen ehkäisyyn palvelumuotoilun kautta sekä organisaatioiden ja ammattilaisten työn tukemiseen ja lisäkouluttamiseen digiasioissa. Palvelumuotoilulla huomioidaan monikulttuurisuus, ikäihmiset sekä sosiaalisesti marginalisoidut digitalisoituvassa yhteiskunnassa. Vaikka jokaisella työpaketilla on oma kohderyhmänsä ja niihin liittyvät haasteensa, tähtää jokainen työpaketti tuottamaan arvokasta tietoa siitä, miten monikulttuurinen Suomi saadaan ajettua digipalveluiden pariin osallistavasti ja käytännöllisesti. (DigiIN 2020a.)

Opinnäytetyössä keskitytään Sosiaalisesti marginalisoitujen ryhmien tukeminen digitaalisten palveluiden käytössä -työpakettiin. Kyseisen työpaketin tutkijat selvittävät, mitä näiden ihmisryhmien tukeminen digitaalisten palveluiden käytössä vaatii niin palveluiden tuottajilta kuin ammattilaisilta. Tutkimusta tehdään vankiloitten digitalisaation haasteista, huomioon ottaen sekä työntekijät että vangit. Työpaketissa kartoitetaan vankien tietotaitoa sähköisistä palveluista ja kootaan yhteen digiasiointia hankaloittavia tekijöitä. Tarkoituksena on tukea vankien desistanssia eli rikoksista irrottautumista joustavammilla palveluilla valmistamalla heitä siviiliin. (DigiIN 2020b.)

3 Digitalisaatio rikosseuraamusalalla

Vuonna 2019 julkaistussa Suomen hallituksen toimintasuunnitelmassa yhtenä tavoitteista oli oikeudenmukainen, yhdenvertainen ja mukaan ottava Suomi. Strategiset tavoitteet oikeudenmukaista Suomea kohti ovat hyvinvointierojen kaventaminen ja sosiaali- ja terveyspalvelujen kehittäminen. Yhdenvertaisuuden edistämällä ja laadukkuudella pyritään vastaamaan yhteiskunnallisten muutosten aiheuttamiin haasteisiin. Lisäksi kehitetään palveluiden saatavuutta ja saavutettavuutta. (Hallituksen toimintasuunnitelma 38, 2019.)

Sosiaali- ja terveyshuollon palvelujen siirtyessä enemmän sähköiseen muotoon yhteiskunnasta eristyksissä olevat vangit ovat jääneet digitaalisten palveluiden kehittyessä niistä jälkeen. Vankiloissa tulee ottaa huomioon vankien digitaalisen osallisuuden tukeminen, jotta esimerkiksi normaalisuusperiaate toteutuu. (Toreld, Haugli & Svalastog 2018.) Alaluvussa 3.1 esitellään yleisesti digitaalisten sosiaali- ja terveydenhuoltopalveluiden tilaa Suomessa.

Rikosseuraamusalan digitalisaatiota ohjaa Rikosseuraamuslaitoksen arvot, tavoitteet ja strategia sekä vankeuslaki. Kohdissa 3.2 ja 3.3 kerrotaan Rikosseuraamuslaitoksen lähtökohdista digitalisaatioon ja vankeuslain asettamista raameista. Rikosseuraamuslaitoksen tämänhetkisiä sähköisiä palveluita kuvataan kohdassa 3.4, ja luvun viimeisessä alaluvussa esitellään Älykäs vankila -hanke.

3.1 Digitaaliset palvelut sosiaali- ja terveydenhuollossa

Sosiaali- ja terveydenhuollon digitalisointia edistetään ja kehitetään jatkuvasti. Tavoitteena on, että sosiaali- ja terveyspalvelut olisivat kansalaisen saatavilla sähköisesti aina kun mahdollista ja asuinpaikasta riippumatta. Digitalisaatiolla tavoitellaan kansalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä kustannustehokkaasti sekä palvelujen käyttöä elämänhallinnan osana. (Hyppönen & Ilmarinen 2016.) Julkisella sektorilla terveyspalvelujen saatavuus sähköisesti on suurempaa kuin sosiaalipalvelujen. Terveyspalveluista sähköisiä esimerkkejä ovat omaolo.fi, Omakanta ja hammashoidon sähköinen ajanvaraus. (Kauppila, Kiiski & Lehtonen 2018, 22.)

Sosiaalipalveluiden digitalisointi on huomattavasti vähäisempää kuin terveyspalveluiden. Niiden digitaalinen saatavuus riippuu myös paljon sijainnista, sillä kuntien ja maakuntien välillä on eroja palvelujen tarjoamisessa. Sähköisiä sosiaalipalveluja tarjotaan hyvin vaihtelevasti sisällöltään ja kattavuudeltaan. Kolmannella sektorilla tarjotaan julkista sektoria enemmän digitaalisia sosiaalipalveluja. (Kauppila, Kiiski & Lehtonen 2018, 24.)

Sähköiset sosiaalipalvelut sisällöltään voivat olla pienimmillään mahdollisuus ottaa yhteyttä sähköisesti ”Pyydä apua” -painikkeen avulla. Useissa kunnissa ehkäisevän tai täydentävän toimeentulotukihakemuksen voi tehdä sähköisesti. Karkeasti jaoteltuna palvelutehtävän

mukaan digitaalisista sosiaalipalveluista on saatavilla vammaisten, lastensuojelun ja lapsiperheiden palvelut sekä päihdehuollon ja työikäisten palveluja. Päihdehuollon sähköisiä palveluja on kaikista vähiten. (Kauppila, Kiiski & Lehtonen 2018.) Esimerkiksi verkkoneuvontaa ja vertaistukiryhmiä oli tarjolla vain alle kymmenellä prosentilla julkisen sektorin toimijoista (Hyppönen & Ilmarinen 2016). Kolmannella sektorilla tarjolla on myös esimerkiksi erilaisia chat-palveluja ja nettiterapiaa (Kauppila, Kiiski & Lehtonen 2018, 32-33).

Sähköisiä palveluja paljon käyttävät ovat yleisesti ottaen niitä, jotka käyttävät terveyspalveluja muutenkin aktiivisesti. Sähköisiä palveluja hyödyntävät kuitenkin eniten korkeasti koulutetut, jotka käyttävät palveluja alemmin koulutettuihin verrattuna kolminkertaisesti. (Hyppönen & Ilmarinen 2016, 2.) Noin viidellätoista prosentilla suomalaisista ei ollut käytössään pankkitunnuksia tai internetiä vuonna 2014. Ihmisryhmiä, joilta nämä puuttuivat, oli eniten iäkkäissä, työelämän ulkopuolella olevissa, syrjäseuduilla asuvissa sekä perusasteen jälkeen kouluttautumattomissa. Lisäksi puolella terveydentilaltaan huonosti voivilla ei ollut pankkitunnuksia, joilla kirjautua terveydenhuoltopalveluihin. (Hyppönen & Ilmarinen 2016, 3.)

Korona-epidemia aiheutti Suomessa kasvokkain kohtaamiseen perustuvien palvelujen saavutettavuuden rajaamista ja sulkemista, jolloin kipeimmin palveluja kaipaavat jäivät osittain omilleen. Palveluja korvattiin paljon digitaalisilla yhteyksillä, mutta ne eivät tavoita heitä, joilla ei ole mahdollisuuksia puuttuvien laitteiden tai taitojen vuoksi käyttää sähköisiä palveluja. Esimerkiksi kirjastot ja muut tietokoneiden käyttöä mahdollistavat paikat olivat kiinni tai vähemmän aikaa auki. Lisäksi KELA sulki toimipisteensä 30.3.2020 alkaen asiakkailta. (Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveystoimiala 2020.) Digitaalisten sosiaali- ja terveyspalvelujen kehittämistyössä on tärkeää huomioida digitaalisen osallisuuden toteutuminen kehittämällä samalla asiakastukea, digitaitoja ja varmistamalla laitteiden saatavuus. (Kauppila, Kiiski & Lehtonen 2018.)

3.2 Vankeuslaki

Vankien ja työntekijöiden arkea vankiloissa painavin määräävä tekijä on vankeuslaki, jossa määritellään vangin oikeuksista ja velvollisuuksista muun muassa vankeuden sisällön kannalta, yhteydenpidosta ulkopuolelle, koulutuksesta ja vangin osallisuuden tukemisesta. Vankeuslaissa määritellään yksiselitteisesti, että ”vankeuden täytäntöönpanon tavoitteena on lisätä vangin valmiuksia rikoksettomaan elämään edistämällä vangin elämänhallintaa ja sijoittumista yhteiskuntaan ...”. Vankeuslaki määrittelee myös osaltaan Rikosseuraamuslaitoksen toimintaa, sillä Rikosseuraamuslaitos on taho, joka toimeenpanee vankeusrangaistukset Suomessa. Rikosseuraamuslaitos on määritellyt omat tavoitteensa ja arvonsa, joita tuodaan tarkemmin esiin kohdassa 3.2.

Vankeuden täytäntöönpanon tavoitteista ja sisällölle asetetuista vaatimuksista määrätään vankeuslaissa. Täytäntöönpanon tavoitteena on muun muassa vaikuttaa vangin mahdollisuuksiin elää rikoksetonta elämää lisäämällä vangin elämänhallinnan taitoja. Vankeusrangaistuksella ei saa aiheuttaa muita rajoituksia, kuin niitä, jotka ovat välttämättömiä rangaistuksen kannalta. (L767/2005) Samalla vankeuslaki ja Rikosseuraamuslaitoksen arvot velvoittavat vankilan henkilökuntaa kohtaamaan vangit kunnioittaen ihmisarvoa ja kohdellen heitä tasavertaisesti (L767/2005; Rikosseuraamuslaitos 2020a). Ihmisarvon kunnioittamisen ja oikeudenmukaisuuden lisäksi Rikosseuraamuslaitoksen arvoihin lukeutuu turvallisuus, sekä usko ihmisen mahdollisuuksiin muuttua ja kasvaa.

Olosuhteiden vankilassa on vastattava mahdollisimman pitkälle elinolosuhteita vallitsevassa yhteiskunnassa sekä vangin toimintakykyä ja mahdollisuuksia hoitaa terveyttään on tuettava. Rangaistuksen aiheuttamia haittoja on ehkäistävä. (L767/2005.) Terveys- ja sosiaalipalveluiden siirtyminen yhä enemmän sähköisiin palveluihin vaatii käyttäjältään digitaalisia taitoja. Vankien digitaalisen osaamisen tukeminen ja vankeuslain täytäntöönpanon sisällön vaatimukset eivät tällä hetkellä kohtaa, sillä olosuhteet digitaalisen osallisuuden kannalta eivät vastaa olosuhteita vankilan ulkopuolisessa yhteiskunnassa (Toreld, Haugli & Svalastog 2018).

Vankeuslaissa (L767/2005) säädetään vangin oikeuksista käyttää sähköpostia tarkoitukseen, joka liittyy yhteyksien ylläpitämiseen, toimeentuloon, työ-, koulutus-, oikeus-, sosiaali- tai asuntoasioiden hoitamiseen tai muuhun vastaavaan tärkeään syyhyn. Aikaisemmin oikeus sähköpostin käyttöön on toteutunut kankeasti, sillä käytännössä henkilökunta on tulostanut vangille sähköpostit luettavaksi, eikä vanki välttämättä ole päässyt itse reagoimaan nopeasti viesteihin. Asiaan on kuitenkin tullut muutos alkuvuodesta 2020, kun Rikosseuraamuslaitos otti käyttöön Suomi.fi viestipalvelun myös suljetuissa vankiloissa asiointipäätteille (Rikosseuraamuslaitos 2020d).

Vankeuslain luvussa 10 säädetään vankien sosiaali- ja terveydenhoidosta. Siinä todetaan psykologisesta neuvonnasta, tuesta ja hoidosta näin: ”Vangille on mahdollisuuksien mukaan varattava tilaisuus psykologin antamaan ja muuhun vastaavaan neuvontaan, tukeen ja hoitoon.” Vankien sosiaalista kuntoutusta ja asumiseen, työhön, toimeentuloon, sosiaalietuuksiin ja sosiaalipalveluihin liittyvissä asioissa on tuettava sekä suhteita vangin omaisiin ja läheisiin.

3.3 Rikosseuraamuslaitoksen tavoitteet

Rikosseuraamuslaitoksen toiminnan keskeisiä tavoitteita on lisätä vankien valmiuksia yhteiskuntaan kiinnittymiseksi ja tukea rikoksetoman elämäntavan omaksumisessa. Ensisijaisiksi tavoitteikseen Rikosseuraamuslaitos on asettanut mahdollisuuden turvalliseen ja motivoivaan ympäristöön sekä vangeille että rikosseuraamusalalla työskenteleville. (Rikosseuraamuslaitos 2019a.) Vankeuslaki velvoittaa Rikosseuraamuslaitosta edistämään

vangin toimintakykyä ja toteuttamaan rangaistusta niin vangille, työntekijöille kuin yhteiskunnallekin turvallisesti (L767/2005). Jokapäiväisellä kohtaamisella on myös suora yhteys vankilan turvallisuuteen (Rikosseuraamuslaitos 2020c). Rutiineilla ja vankien aktivoinnilla ylläpidetään turvallisuutta ja samalla vangit saavat arvokkaita eväitä siviiliä varten. Myös vankilan henkilökunta vartijoista kuntoutuspuolella työskenteleviin kokevat lähityön merkitykselliseksi. Vankituntemus, alituinen havainnointi ja kaikenlainen kanssakäyminen auttaa tuomaan esiin vankien tarpeita ja muuttuvaa käytöstä. (Ylisassi, Seppänen, Uusitalo, Kalavainen & Piispanen 2018, 25-26, 118.)

Vankilassa järjestetään erilaista toimintaa ja sosiaalista kuntoutusta, joiden tarkoituksena on tukea vankia arjen askareissa toimintakyky huomioiden ja valmentaa heitä siviiliin (Rikosseuraamuslaitos 2019a). Rangaistuksen aikana tähdätään yhteiskuntaan integroitumiseen antamalla vangeille mahdollisuus pitää yhteyttä vankilan ulkopuolelle sukulaisiin, kuin myös valtiollisiin ja kunnallisiin instituutioihin, kuten oppilaitoksiin. (Rikosseuraamuslaitos 2020a.) Vankeuslaissa (L767/2005) luvut 12 ja 10 määrittävät vangin oikeuksista tukeen läheisten sosiaalisten suhteiden ylläpidossa. Käytännössä sähköisten palveluiden suomina mahdollisuuksina esimerkiksi yhteyksiin lasten tai muiden omaisten kanssa ei juuri hyödynnetä, mutta päätteet sulleissä voisivat toimia tässäkin yhteydessä. Joissakin vankiloissa vanhemmille on osana Kirjastosta juuret elämään -hanketta tarjottu mahdollisuus lukea iltasatu nauhalle, joka on toimitettu lapselle muistitikulla (Taikusydän 2017).

Vankilat ja vankiloiden kanssa yhteistyössä toimivat järjestöt rakentavat vangeille sujuvaa siirtymistä vankeusajasta siviiliin (Rikosseuraamuslaitos 2020a). Yhteistyökumppaneiden kanssa on solmittu valtakunnallisia palvelukokonaisuuksia rikosseuraamusasiakkaille. Palvelukokonaisuuksia on kehitetty yhdessä Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen sekä sosiaali- ja terveydenhuoltoalan kanssa. Rikosseuraamuslaitoksen vuoden 2020 toimintasuunnitelmaan kuuluu asiakaslähtöisempien palveluiden tuottaminen, ja palveluiden suunnittelun tietoperustana käytetään vaikuttavuuden tutkimustuloksia. Asiakaslähtöisillä tukikeinoilla pyritään välttämään vankilasta vapautuvien syrjäytyminen, kuten sijoittamalla lyhytaikais- ja sakkovankeja enemmän vankilan ulkopuoliseen kuntoutukseen. (Rikosseuraamuslaitos 2020c.)

Vankeja voidaan tukea tehokkaammin kouluttamalla henkilöstöä vaikuttavaan lähityöhön ja hyödyntämällä moniammatillista työyhteisöä. Vankeja on tarkoitus tukea lisäämällä yhteistyötä oppilaitosten kanssa ja edistää sähköistä asiointia kaikissa yksiköissä. (Rikosseuraamuslaitos 2020c.) Digitaalisten palveluiden edistäminen vankiloissa vaatii kuitenkin infrastruktuurin muutoksia ja toisaalta muutoksia myös koko vankilakulttuurissa kuntoutusmyönteisemmäksi (Van De Steene & Knight 2017; Harrison 2014). Rikosseuraamuslaitoksen yhdeksi arvoksi on määritelty ”usko ihmisen mahdollisuuksiin muuttua ja kasvaa” (Rikosseuraamuslaitos 2020a).

Keskeinen vankeusaikaa ja rikosseuraamuslaitoksen toimintaa ohjaava periaate on normalisuus. Normalisaatiolla tarkoitetaan sitä, että vankeuden tarkoitus on eristämällä estää rikosten tekeminen ja toimia rangaistuksena, mutta välttää aiheuttamasta mitään muita negatiivisia vaikutuksia rikoksenteijän elämään. Normalisaation toteutuessa vankeus ei vaikuta vangin kouluttautumisen mahdollisuuksiin heikentävästi. Normalisaatiosta on säädetty esimerkiksi vankeuslaissa ja Euroopan neuvoston periaatteissa. Normalisaatio on vangin ihmisoikeuksien toteutumista. (Toreld, Haugli & Svalastog 2018.)

3.4 Sähköisten palveluiden mahdollisuudet vankilassa

Sähköisten palveluiden saatavuudella voidaan tukea kuntoutumista. Vankiloissa kokoontuu erilaisia vertaistukiryhmiä, joita yleensä ohjaa vankilan ulkopuolinen henkilö. NA- ja AA-ryhmiä olisi kuitenkin mahdollista hyödyntää aiempaa laajemmin myös etäyhteyksillä, jos vankeja opastetaan digitaalisten palvelujen käytössä. Kevään 2020 koronaviruksen aiheuttama epidemiatilanne on osoittanut, että erilaiset vertaistukiryhmät ovat vankilan ulkopuolella toteutettavissa myös verkon välityksellä, kun sosiaalisia kokoontumisia rajoitettiin. Vankilassa vierailut olivat kiellettyjä, joten vankien osalta tilanne tuen saamisen osalta oli tukala, sillä digitaaliset palvelut eivät vielä sinne juurikaan ulotu.

Vangilla on oikeus hankkia koulutusta vankilassa tai sen ulkopuolella ja perusopetuksen oppimäärän suorittamattomalle vangille on järjestettävä mahdollisuus suorittaa se. Opiskelua on tuettava vankeusaikana. Opiskelu kaikilla koulutusasteilla on muuttunut aiempaa enemmän sähköisiä palveluja hyödyntäväksi ja joissakin opinnoissa sisältö painottuu verkkoon. Opiskelu vankilassa on mahdollista, mutta koska digitaalisten palvelujen käyttäminen vankilassa on rajoitetumpaa, saattavat vangit joutua eriarvoiseen asemaan verrattuna siviilissä opiskelevaan. (Toreld, Haugli & Svalastog 2018; Harrison 2014.) Suomessa Oikeusministeriön selvityksen (2019) mukaan Moodlea (sähköinen opiskeluympäristö) käytetään joissain vankiloissa vähäisesti, sillä opiskelu tapahtuu edelleen lähiopetuksessa, ja toisissa laitoksissa Moodlea ei ole otettu käyttöön ollenkaan. On myös vankiloita, joissa Moodlen käyttö on yleisempää ja jopa päivittäistä. (Oikeusministeriö 2019.) Vapautuva vanki saattaa kohdata digitaalisen osattomuutensa siviilissä opiskeluihin hakeutuessaan. Koulutuksen puute on yksi merkittävä syrjäytymisen riskitekijä. (Terveystieteiden tutkimuskeskus 2018; Harrison 2014; Van De Steene & Knight 2018.)

Sähköisen asioinnin järjestämisessä vankiloissa on jonkin verran haasteita. Oikeusministeriön selvityksessä (2019) nostetaan esille, että laitteistot saattavat olla vanhentuneita tai toimia huonosti. Pääsy eri internetsivustoille on saatettu rajata liiaksi ja toisaalta lupaprosessi laitteiston ja internetin käyttämiseksi on koettu liian raskaaksi. Sähköisen asioinnin käyttäminen riippuu myös pitkälti vankilan turvallisuustasosta, ja avovankiloissa pääsy on löyhemmin rajattua. Vankiloissa on mahdollista käyttää Skype-yhteyksiä läheisten tapaamisiin

ja viranomaisasioiden hoitamiseen, mutta niiden hyödyntäminen vaihtelee eri vankiloiden kesken. Joissakin vankiloissa Skypeä käytetään paljon, ja ne ovat jopa korvanneet jonkin verran perinteisiä tapaamisia. Toisissa laitoksissa Skypen käyttäminen on vähäistä. Älykäs vankila-hankkeen toimintamalli on kuitenkin tarkoitus vähitellen integroida muihin vankiloihin. (Oikeusministeriö 2019.)

3.5 Älykäs vankila -hanke

Vuonna 2020 Rikosseuraamuslaitos on ottamassa ison harppauksen digiaikaan. Vuonna 2018 Rikosseuraamuslaitoksen alullepanema Älykäs vankila -hanke on osittain saanut alkunsa vuonna 2015 voimaan tulleesta lakimuutoksesta, joka velvoittaa vankiloita tarjoamaan työmahdollisuuksia vangeille (Keino 2019). Palveluita on kehitetty yhteistyössä eri asiantuntijoiden kanssa uusimpiin tutkimustuloksiin nojaten. Palveluita on haluttu kehittää mahdollisimman käyttäjälähtöisiksi, jotta ne voisivat tulevaisuudessa palvella tarkoitustaan mahdollisimman tehokkaasti. Digipalveluiden käyttöönottoa on testattu osallistaen ja kouluttaen vankeja ja henkilökuntaa Turun sekä Hämeenlinnan vankiloissa. (Rikosseuraamuslaitos 2020b.)

Älykäs vankila -hankkeen tuloksena syksyllä 2020 aukeavaan Hämeenlinnan uuteen naisvankilaan jokaiseen selliin asennetaan päätelaitteet. Yhteensä sadan päätelaitteen asennus on toivottu parannus vankien, jolla pyritään turvaamaan tuomittujen oikeuksia, mutta ennen kaikkea valmiuksia siviiliin. Vankiloihin tulee turvalliset ja etävalvottavat päätelaitteet, joilla pääsee muun muassa Moodle-oppimisympäristöön (Lehtonen 2020, 12.) Uudenlainen ja innovatiivinen miljöö opiskelulle kaventaa eroa vankilan ja yhteiskunnan välillä. Vankilan digitalisaatio mahdollistaa vangeille itseohjautuvuutta ja mahdollisuuksia hoitaa asioita itsenäisemmin. Vankien digitaalisen osallisuuden myötä heidän taitonsa karttuvat ja täten sopeutuvat parempikuntoisina yhteiskuntaan.

Hankkeen tarkoituksena on myös vapauttaa työntekijöille enemmän aikaa kuntouttaville toiminnoille, mikä entisestään tukisi tuomittujen valmiuksia kasvaa yhteiskunnan täysivaltaisiksi jäseniksi. Tarkoitus ei siis ole jättää vankeja sellisiin päätelaitteille, vaan lisätä vankien digitaatioita ja itseohjautuvuutta. Samalla voidaan kehittää vankien vuorovaikutustaitoja ja kohdata vankeja kiireettömämmin, kun niin sanotut juoksevat asiat eivät vie valtaosaa työntekijöiden ajasta. Tulevaisuudessa Rikosseuraamuslaitoksen on tarkoitus laajentaa älyvankilatoimintaa kaikkiiin Suomen suljettuihin vankiloihin (Keino 2019; Rikosseuraamuslaitos 2020b; Lehtonen 2020, 12.) Älykäs vankila -hankkeen aikana kerätään tietoa käyttökokemuksista ja DigiIN-hankkeessa mukana oleva Laurea-ammattikorkeakoulu tulee tekemään Hämeenlinnan naisvankilassa vaikuttavuustutkimusta. (Keino 2019.)

4 Teoreettinen viitekehys

Tässä luvussa esitellään opinnäytetyön teoreettista viitekehystä ja opinnäytetyön kannalta keskeisiä käsitteitä. Lyhykäisyydessään Rikosseuraamuslaitoksen tavoitteena on vaikuttaa rikosentekijöiden takaisin yhteiskuntaan kiinnittymiseen. Rikollisuudesta irrottautumisen prosessista käytetään termiä desistanssi, jota avataan tarkemmin ensimmäisessä alaluvussa. Luvussa 4.2. käsitellään digitaaliseen osallisuuteen ja syrjäytymiseen vaikuttavia kehityskulkuja ja luvun viimeisessä kohdassa 4.3 erityisesti rikosentekijöiden haasteita liittyen digitaaliseen osallisuuteen.

4.1 Desistanssi

Vankeuden täytäntöönpanoon sisältyvien toimintojen tarkoituksena on valmistaa vankia, jotta yhteiskuntaan sopeutuminen olisi mahdollista. Rikosseuraamuslaitos tähtää uusintarikollisuuden vähentämiseen, joten vankeusaikana kuntouttaminen ja osallistaminen voi tukea yksilön rikoksista irrottautumista. Vangin kuntoutuessa ja oppiessa uudenlaisia taitoja tarve rikolliselle toiminnalle vähenee. (Rikosseuraamuslaitos 2019b.) Koko vankilakulttuurin on tuettava vankien kuntoutumista ja rikoksista pidättäytymistä, joten laitoksissa on oltava yhdenmukainen linja käytäntöjen suhteen. Kuntoutusmyönteisyyden on ulotuttava kuntoutuksesta vastaavien työntekijöiden lisäksi valvontapuolelle asti. (McDougall, Pearson, Torgerson & Garcia-Reyes 2017, 457.)

Desistanssi eli rikollisuudesta irrottautuminen on kriminologian keskeisimpiä käsitteitä. Kriminologit ovat tutkineen rikoksista irtautumisen prosessia, mutta mitään yksittäistä tekijää desistanssille ei olla löydetty. (Maruna 1999, 13.) Desistanssin tutkiminen ja tutkimusten yleistettävyyden haasteellista, koska useimmat tutkimukset perustuvat subjektiivisiin kokemuksiin ja jokaisen kokemus voi poiketa toisesta (Maruna 1999, 10; Weaver 2015.) Toisena ongelmana desistanssia tutkittaessa on se, että pitkittäistutkimuksia on vähän ja niiden tekeminen on vaativaa (Sampson & Laub 2002, 556.) Tutkimustuloksissa on kuitenkin samankaltaisuuksia ja yhteneviä selityksiä on koottu erilaisten desistanssiteorioiden avulla. (Maruna 1999, 10; Weaver 2015.)

Desistanssi nähdään prosessina, johon sisältyy vaihteita ja mahdollisia retkahduksia. Sekundaarilla desistanssilla tarkoitetaan, että rikosentekijä pitää taukoa rikosten tekemisestä. Primaaridesistanssi kuvaa henkilöä aktiivisena toimijana, joka prosessoii uutta identiteettiään eikä täten tee rikoksia. Mitä pidempään on ollut rikoskierteessä, sitä haastavampaa desistanssi oletettavasti on. Vankeinhoidossa on otettava huomioon realiteetit, joita rikollisuudesta irrottautumisessa saatetaan kohdata, jotta voidaan tarjota tapoja hallita takaiskuja. Desistanssi vaatii henkilökunnalta aikaa ohjata ja tukea vankeja positiiviseen suuntaan. (McNeill, Farrall, Lightowler & Maruna 2012, 8.)

Tutkimusten mukaan rikollisuus vähenee iän myötä. Ikääntymistä ja sen mukana tulevia muutoksia voidaan pitää merkittävänä tekijänä rikoksista irrottautumiseen, mutta se ei yksistään selitä yksilön prosessia rikoksettoman elämäntavan omaksumisessa. (Maruna 1999; Sampson & Laub 2002, 585.) Professori McNeillin mukaan desistanssiin vaikuttavat kolme tekijää: henkilön ikä, sosiaaliset suhteet ja identiteetti. Ikä eli kypsyminen tarkoittaa henkilön fyysisiä ja psyykkisiä muutoksia, joita tulee iän myötä. Sosiaalisilla suhteilla tarkoitetaan esimerkiksi työtä, avioliittoa ja suhteita erilaisiin sosiaalisiin instituutioihin kuten yhteiskuntaan. Instituutiot vaikuttavat henkilön suhteisiin ja suhteet käyttäytymiseen. Kolmantena on henkilön identiteetti, joka muodostuu siitä, miten itse näkee tai leimaa itsensä ja miten muut näkevät henkilön. Identiteetti vaikuttaa käytökseen ja muokkaa sitä. Nämä kolme tekijää vaikuttavat rikolliseen käyttäytymiseen, siitä irrottautumiseen ja yhteiskuntaan sopeutumiseen. (Desistance, Identity and Belonging 2014.) Samansuuntaisia tuloksia ovat saaneet Sampson ja Laub (2001), joiden mukaan tärkeimpiä yhteiskuntaan kiinnittymisen kannalta ovat parisuhde, vakaa työllisyys, ikääntyminen ja identiteetin muutokset.

Desistanssi alkaa henkilöstä itsestään ja tämän halusta muuttua (McNeill 2014). Tutkimusten mukaan merkittävä tekijä rikollisuudesta irrottautumisen prosessissa on omalla identiteetillä. (McNeill ym. 2012, 6). Narratiivisilla eli omaelämäkerrallisilla desistanssitutkimuksilla on saavutettu samankaltaisia tuloksia, joiden mukaan identiteetin ja järjestelmällisen minäkuvan muutos ovat olleet ratkaisevia tekijöitä entisten rikostentekijöiden muutoksessa. (Maruna 1999, 10). Luopuakseen rikollisesta elämäntavasta henkilöllä on oltava korkea minäpystyvyys. Minäpystyvyys tarkoittaa sitä, että henkilö kokee olevansa vastuussa omasta tulevaisuudestaan ja omaa selkeän käsityksen elämänsä tarkoituksesta ja merkityksestä. (McNeill ym. 2012, 6.) Ihanteellisessa tilanteessa tutkijat voisivat saada paremman käsityksen siitä, miten rikosentekijän sisäinen muutosprosessi tapahtuu. Siten voitaisiin tehdä parempia käytäntöjä ja ohjelmia, joilla tuettaisiin rikosentekijöiden kuntoutumista ja yhteiskuntaan integroitumista. (Maruna 1999, 13.)

Vankeudenaikaista kuntoutumista ja desistanssiprosessia voi hidastaa vangin toimeettomuus ja turhautuminen. Vankeusaika on kriisi, jolloin henkilön identiteetti ja itsemäärääminen horjuu. Mitä pidempi tuomio, sitä voimakkaampi kriisi yleensä on riippumatta siitä, onko vanki ensikertalainen vai ei. Vankien rajatut ihmisoikeudet, yhteiskunnasta erillään oleva ympäristö ja sosiaalisten suhteiden radikaali muutos ohjaa jotkut vangit pysähtymään ja uudelleenjärjestämään elämäänsä. Toisille vankeus aiheuttaa vakavia psyykkisiä häiriöitä, lisää rikollisuutta ja välinpitämättömyyttä yhteiskunnan normeja kohtaan. Vankeuden aiheuttama kriisi haastaa vangin ongelmanratkaisutaitoa ja selviytymiskykyä erityislaatuudessa tilanteessa. Tilanne saattaa purkautua negatiivisena käytöksenä vankilassa ja pahimmillaan käsittelemätön kriisi voi johtaa vangin itsemurhaan. (Wallin 2015, 4-8.) Vankiloiden kuntoutus ei aina toimi toivotulla tavalla vaan vankilaympäristö itsessään voi olla kriminogeeninen tekijä. (McDougall ym. 2017, 457.) Rikollisuutta ylipäänsä on selitetty samankaltaisella ilmiöllä, jossa

turhautumisen purkautuminen johtaa rikolliseen käyttäytymiseen. Paineteorian mukaan ristiriidat yhteiskunnassa yleisesti arvostettujen asioiden saavuttamisen ja alempien yhteiskuntaluokkien todellisten mahdollisuuksien välillä saattaa edesauttaa rikollista käyttäytymistä, kun turhautumisen aiheuttama paine purkautuu ja siihen yhdistyy esimerkiksi yksilön matala koulutustaso ja toimeentulon ongelmat. (Kivivuori, Aaltonen, Näsi, Suonpää & Danielsson 2018, 163-164.)

4.2 Digitaalinen osallisuus ja syrjäytyminen

Digitaalisen osallisuuden ja syrjäytymisen käsitteen avaamiseksi on syytä avata osallisuuden käsitettä. Osallisuutta voidaan tarkastella monella eri tasolla. Osallisuus on kuulumista yhteiskuntaan, yhteisöön sekä yksilötasolla kokemusta siitä, että on mahdollisuuksia vaikuttaa omaan elämään. (Jämsén & Pyykkönen 2014, 9.) Osallisuus yhteiskunnan tasolla on yksilön toteutuneita mahdollisuuksia ja oikeuksia, joita turvataan ja tuetaan politiikassa toimenpiteillä. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2019b.)

Ihmisellä on tarve kuulua johonkin yhteisöön ja merkittävät vuorovaikutussuhteet edistävät hyvinvointia. Ikääntyessä osallisuuden tärkeys ja yhteinen tekeminen korostuvat terveydellisestä näkökulmasta katsottuna (Suomen mielenterveysseura 2019.) Yksilöllisellä tasolla osallisuus määritellään subjektiivisena kokemuksena siitä, että on osa jotakin itselleen merkittävää yhteisöä tai joukkoa (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2019b). Yhteisöllä tarkoitetaan ryhmää, joka on kanssakäymisessä toisten kanssa ja heillä on samansuuntaiset tavoitteet (Suomen mielenterveysseura 2019). Yhteisön näkökulmasta osallisuus on luottamusta ja kunnioitusta jäsenten välillä, missä yksilöllä on mahdollisuus vaikuttaa (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2019b).

Osallisuuden tai osattomuuden kehityspolkuihin vaikuttavat monenlaiset seikat, kuten ikä, sosioekonominen asema, sukupuoli, etninen tausta, kieli tai lapsuus ja vanhempien asema yhteiskunnassa. Mikään ominaisuus ei yksinään johda yksiselitteisesti osallisuuteen tai syrjäytymiseen, mutta huono-osaisuuden kasautuminen ja ylisukupolvisuus on paljon tutkittu ilmiö. Jämsénin ja Pyykkösen mukaan osallisuutta voidaan pitää syrjäytymisen vastavoimana (2014, 9). Syrjäytyminen on prosessi, johon vaikuttavat asiat ovat moniulotteisia. Syrjäytyminen on käsite, joka kuvailee ilmiötä ikään kuin yksilön aktiivisena tekemisenä tai valintana. Syrjäytynyt on käsitteenä melko leimaava ja siksi esimerkiksi nuorisolaissa käytetään sen sijaan sosiaalisen vahvistamisen käsitettä syrjäytymisen ja syrjäytymisen ehkäisyn sijasta. (Jämsén & Pyykkönen 2014, 90.)

Digitaalinen osallisuus on yksi osallisuuden muodoista. Yhteiskunnan palvelujen digitalisoituessa digitaalinen osaaminen on yhä tärkeämpää osallisuuden toteutumiseksi. Maailman mittakaavassa Suomessa on otettu käyttöön digitaalisia palveluita eniten yhdessä parin muun maan kanssa ja suomalaisten digitaaliset taidot ovat parhaita EU-maista

(Valtiovarainministeriö). Digitaalinen osallisuus on osallistumista sähköiseen tietoyhteiskuntaan (information and communication technology eli ICT).

Digitaalinen osattomuus koskettaa Suomessa noin viittätoista prosenttia, joilla ei ole käytössään internetiä tai pankkitunnuksia. Yhteiskunnassa syrjään jätetyt jäävät helpommin myös digitaalisten palvelujen ulkopuolelle. Tällaisia ihmisryhmiä ovat esimerkiksi iäkkäät, päihdesairaat ja vangit. Digitaalisella osattomuudella ja sosiaalisella osattomuudella on tutkittu yhteys (esim. Reisdorf & Jewkes 2016). Teknologian hyödyntämiseen vaikuttavat myös koulutustausta, sukupuoli ja henkilökohtaiset taloudelliset resurssit (Mäkinen 2009, 47). Sen sijaan nuorten sosiaalinen osattomuus ei välttämättä ole yhteydessä digitaaliseen osattomuuteen, sillä yleisesti ottaen nuorten digitaaliset taidot ovat hyvät (Helsper 2008). Lisäksi nuorille suunnattuja digitaalisia sosiaalipalveluja on saatavilla enemmän kuin muille kohderyhmille (Kiiski & Lehtonen 2018).

Suomessa on olemassa monia eri kanavia sosiaaliseen kuntoutukseen, eikä kuntoutuksen tarvitse aina tapahtua fyysisesti ollakseen vaikuttavaa. Sosiaalisella kuntoutuksella tarkoitetaan yksilöä osallistavaa, toimintakyvyn ja sosiaalisten suhteiden tukemista yksilölliset tarpeet ja vahvuudet huomioon ottaen. Pääkaupunkiseudun sosiaalialan osaamiskeskus Socca on listannut raportissaan (Hytti 2020) lukuisia internetin välityksellä toimivia palveluita, joissa on kerrottu niiden toimintamahdollisuuksista ja turvallisuudesta. Digitaalisten palveluiden etuna on riippumattomuus ajasta ja paikasta. Erilaisia palveluita on tarjolla, mutta sosiaalisesti syrjäytetyillä ei ole taloudellisista syistä mahdollisuuksia hankkia laitteita, joilla saavuttaa palvelut. Digitaalista osattomuutta voitaisiin vähentää tarjoamalla asiakkaille esimerkiksi käytöstä poistettuja työkoneita. On kuitenkin otettava huomioon, ettei kaikilla asiakkailla ole siltikään taitoja tarttua älylaitteisiin, joten fyysisiä tapaamisia ei voida kaikilta osin korvata. (Hytti 2020.)

4.3 Vankien haasteet digitaalisessa osallisuudessa

Digitaalinen osallisuus on osa sosiaalista osallisuutta nykyisessä modernissa digitalisoituneessa yhteiskunnassa. Vankeusrangaistusta suorittamassa olevat rikoksentekijät vankiloissa ovat väliaikaisesti syrjäytettynä muusta yhteiskunnasta, vaikka vankilan olot on järjestettävä niin, että ne mahdollisimman hyvin vastaavat vankilan ulkopuolista yhteiskuntaa (L767/2005). Sanotaan, että ”vankilat ovat 10-20 vuotta muuta yhteiskuntaa jäljessä”. Enemmän vankeuslain asettamista rajoituksista ja oikeuksista kerrotaan taannempana luvussa 3.2.

Vankien digitaalisen osallisuuden toteutumisessa vankilassa on kuitenkin toistaiseksi monia esteitä ja hidasteita. Monteiro, Barros ja Leite (2015) ovat koonneet digitaalisen osallisuuden mittarin, jonka mukaan digitaalisen osallisuuden tilannetta vankiloissa voidaan kuvata seuraavien kohtien toteutumisella: pääsy Internetiin tai digitaalisiin palveluihin, digitaaliset taidot, asenne tai motivaatio sekä luottamus. Toteutumisen tasoa ja esteitä on kuvattu kohta

kohdalta. Pääsyä Internetiin vankilassa on joko rajoitettu tai käyttö on estetty kokonaan. Suomessa pääsyä digitaaliseen ympäristöön ohjaa laitoksen turvallisuustaso, sillä avovankiloissa pääsy on yleensä laajempaa. Toisaalta vankilan syrjäisen sijainnin voisi odottaa vaikuttavan sähköisten opiskeluympäristöjen käyttämiseen sitä nostavasti, oli vankila suljettu tai ei, mutta tosiasiaa vankilan sijainnista ei voitu päätellä sähköisen asioinnin käyttöasteesta. Käyttöaste vaihtelee eri laitosten välillä riippumatta sijainnista. (Oikeusministeriö 2019.)

Suurella osuudella vangeista ei ole riittäviä digitaalisia taitoja, ja motivaation puute oli yksi raportoitu syy digitaalisen osallisuuden toteutumisen esteeksi (tutkittaessa vankilan koulutukseen sitoutumista). Luottamuksen osalta haasteena on digipalvelujen käytön takaaminen turvallisesti. (Monteiro, Barros & Leite 2015.) Oikeusministeriön (2019) selvityksen mukaan vangit ovat jaettavissa valmiustasojen mukaan kolmenlaiseen ryhmään, joita ovat vangit, joilla ei ole lainkaan valmiuksia sähköiseen asiointiin, vangit, joilla on perusvalmiudet ja vangit, joilla on hyvät valmiudet. Vangeilla, joilla ei ole valmiuksia sähköiseen asiointiin, ovat usein syrjäytyneitä ja vakavasti päihdeongelmaisia. Heillä ei välttämättä ole lainkaan motivaatiota digitaalisten taitojen kehittämiseen. Perusvalmiuksia omaavilla on usein hyvä motivaatio digitaalisten taitojen kehittämiseen ja aitoa halua oppia hoitamaan asioitaan sähköisesti. Hyvät digitaaliset taidot omaavat vangit ovat yleisesti ottaen nuoremmasta päästä vankipopulaatiota, eivätkä heidän digitaalisen osallisuutensa tukeminen välttämättä vaadi vankilalta mitään. (Oikeusministeriö 2019.)

Olemassa olevien vankiloiden infrastruktuuri ei suurelta osin tue digitaalisen yhteiskunnan tuomista muurien sisäpuolelle (Van De Steene & Knight 2017), mutta uusia vankiloita rakentaessa digitaalisen maailman tarpeet voidaan ottaa huomioon, kuten uudessa Hämeenlinnan vankilassa on tehty. Vankien digitaalisiin taitoihin ja työntekijöiden osaamiseen vankien digitaalisten taitojen tukemisessa voidaan kuitenkin vaikuttaa kouluttamalla työntekijöitä sekä tarjoamalla vangeille digitaalisia kursseja (Puolakka 2019; Oikeusministeriö 2019).

Suomessa sähköisten terveydenhuolto- ja digipalvelujen käyttäminen vaatii sähköistä tunnistautumista, joka tapahtuu yleisimmin pankkitunnusten avulla. Suurella osalla vangeista ei välttämättä ole pankkitunnuksia, saati henkilöllisyystodistusta, jota pankkitunnuksia hankittaessa edellytetään. Henkilöllisyystodistuksen tai pankkitunnusten puuttuminen on este sähköiseen asiointiin kirjautumisessa vankilassa. (Oikeusministeriö 2019; Kriminaalihuollon tukisäätiö 2018.) Henkilöllisyystodistuksen hankkiminen on kuitenkin mahdollista vankeusaikana, vaikka vangilla ei olisi taloudellisia resursseja, sillä perustoimeentulotukea on mahdollista hakea kattamaan sellaisia kuluja, jotka eivät kuulu vankeuden ylläpitokuluihin (Oikeusministeriö 2019).

Vankeusrangaistuksen jälkeen vapautunut on joko kiinnittymässä takaisin täysivaltaisesti yhteiskuntaan tai jatkaa kuten ennen rangaistusta. Päihdesairas kohtaa todennäköisesti

taloudellisia ongelmia, työttömyyttä, asunnottomuutta ja muuta sosiaalista osattomuutta, jolloin vankila-aikana saadut digitaaliset taidot voivat nousta elintärkeäksi avuksi. Tällaisella henkilöllä ei luultavasti ole resursseja omaan laitteeseen, jolla hoitaa asioitaan digitaalisesti, mutta taitoja opittuaan voi hän niitä hyödyntää paikoissa, joissa on pääsy digitaalisille laitteille. Sosiaalisesti osattomuutta kokevat ovat todennäköisesti heitä, jotka eniten hyötyisivät sähköisistä asiointipalveluista, mutta joilla ei ole taitoja tai resursseja niiden käyttämiseksi (Helsper 2008). Toisaalta syrjäytyneillä vangeilla ei välttämättä ole motivaatiota tai halua kehittää digitaitoja, sillä he ovat tottuneita siihen, että asiat hoidetaan heidän puolestaan (Oikeusministeriö 2019).

Vangeilla esiintyy muuta väestöä enemmän erilaisia oppimisvaikeuksia, sillä jopa puolella vangeista on erityisiä oppimisvaikeuksia. Oppimisvaikeudet ovat esimerkiksi kielellisiä, matemaattisia, kirjoittamiseen ja lukemiseen sekä hahmottamiseen liittyviä haasteita. (Kriminaalihuollon tukisäätiö 2020; Tuominen 2018.) Oppimisvaikeudet voivat näkyä eroina taidoissa hakea tietoa verkosta (Ågren, Kjellberg & Hemmingsson 2019).

5 Toteutus

Opinnäytetyön tutkimusmenetelmänä on kirjallisuuskatsaus. Kirjallisuuskatsaus on tutkimusmenetelmä, jota kuvaillaan tutkimuksen tekemisenä tutkimuksesta. Kirjallisuuskatsauksella kerätään eri tutkimuksia, jotta saadaan uusia tutkimustuloksia. Se on julkaistujen tutkimusaineistojen kokoamista ja tiivistämistä, samalla niiden arvioimista kriittisesti ja objektiivisesti. Kirjallisuuskatsauksen menetelmät ohjaavat tutkimusta järkipäisesti tutkimuksen tekijän intuitiivisten ennako-oletusten rajaamiseksi pois. Tutkimuksia kootaan järjestelmällisesti, jotta tutkimustulokset ovat toistettavissa täsmällisesti. (Salminen 2011.)

Kirjallisuuskatsauksen menetelmälle on asetettu yleisiä vaatimuksia, jotka toistavat tieteen tekemisen eettisiä ja hyviä käytäntöjä. Tällaisia yleisiä vaatimuksia ovat tutkimusten julkisuus, tutkimustulosten kriittinen tarkastelu, itsekorjaavuus ja objektiivisuus. Kirjallisuuskatsauksen tavoite ja tarkoitus on tutkimusten koonnilla arvioida aiheen tutkimusta, rakentaa aiheen kokonaiskuvaa, kehittää teoreettista pohjaa sekä tunnistaa ongelmakohtia. Menetelmän ehdottomana vahvuutena voidaan pitää sen systemaattisuutta, sillä kirjallisuuskatsaus on täsmällinen ja toistettavissa oleva tapa saada ja tuottaa uutta tietoa. (Salminen 2011.)

Kirjallisuuskatsauksen sana katsaus tarkoittaa arkisessa kielenkäytössä usein jonkinlaista yleissilmäystä, mutta kirjallisuuskatsaus ei ole ylimalkainen silmäys. Kirjallisuuskatsauksen yhteydessä katsauksella tarkoitetaan syvempää katsausta, jossa kootaan tutkittua tietoa ja erityisesti arvioidaan sitä kriittisesti. (Salminen 2011.)

Kirjallisuuskatsauksen tyypit jaotellaan kuvailevaan, systemaattiseen ja meta-analyysiin, joista viimeksi mainittu jaetaan vielä kvantitatiiviseen ja kvalitatiiviseen. Tässä opinnäytetyössä käytetään tutkimusmenetelmänä kuvailevaa kirjallisuuskatsausta, johon perehdytään tarkemmin seuraavassa kappaleessa. Alaluvuissa kuvaillaan kirjallisuuskatsauksen menetelmän lisäksi tutkimuskysymyksiä, aineiston valintaa ja tarkastellaan tuloksia.

5.1 Tutkimusmenetelmänä kuvaileva kirjallisuuskatsaus

Kuvailevasta kirjallisuuskatsauksesta käytetään joskus myös nimitystä traditionaalinen kirjallisuuskatsaus, joka kuvaa hyvin kuvailevan kirjallisuuskatsauksen yleistä käyttöä. Kuvaileva kirjallisuuskatsaus on katsauksista yleisimmin käytetty perustyyppi, jolle ominaista on käytettävien aineistojen laajuus. Kuvailevan kirjallisuuskatsauksen aineistolle ei ole yhtä lailla tarkkoja sääntöjä, kuten esimerkiksi systemaattisessa kirjallisuuskatsauksessa. Kuvailevan kirjallisuuskatsauksen tutkimuskysymyksen asettelu raamit ovat tilavammat. Kuvaileva kirjallisuuskatsaus jaetaan kahteen alatyyppeihin, jotka ovat narratiivinen ja integroiva. (Salminen 2011.)

Narratiivista katsausta voidaan pitää kirjallisuuskatsauksen kevyimpänä tutkimuksena. Narratiivisia kirjallisuuskatsauksia ovat myös niin kutsuttu toimituksellinen ja kommentoiva tyyppi, mutta niiden pääasiallisena tarkoituksena on toimia keskustelun herättäjinä. Niissä aineisto on selkeästi suppeampi, eikä tulokset välttämättä kovinkaan objektiivisia, sillä narratiivisessa katsauksessa menetelmä ei käy yhtä systemaattista seulontaa lävitse kuin muut tyypit. Narratiivisella katsauksella voidaan kuitenkin kerätä tietoa yhteen ja yhdistää niistä ajankohtainen katsaus tutkittavaan aiheeseen. (Salminen 2011.)

Integroiva kirjallisuuskatsaus asettuu narratiivisen ja systemaattisen metodin keskimaastoon. Integroivassa metodissa aineiston ja tutkimuksen kriittinen arviointi on oleellinen osa ja aineiston hakeminen systemaattista. Integroivan kirjallisuuskatsauksen vaiheet ovat järjestyksessä tutkimusongelman asettelu, aineiston hankkiminen, arviointi, analyysi ja tulkinta sekä tulokset (Cooper 1989, 15).

Systemaattinen kirjallisuuskatsaus on menetelmä, jossa aineiston hakeminen ja käsittely on määritelty tarkkaan. Täsmällisellä järjestelmällisyydellä, kriteereillä ja ohjeistuksilla tavoitellaan tulosten tieteellistä uskottavuutta. Aineistoa seulotaan tarkasti ja sillä pyritään saamaan esille tutkimuskysymysten kannalta olennaisia ja tärkeitä tutkimuksia. Systemaattisen kirjallisuuskatsauksen tavoite on olennaisen aineiston seulomisen lisäksi tiivistää katsauksen aiheen aiemmat tutkimukset, esittää aiempien tutkimusten mahdollisia puutteita sekä herättää uusia tutkimuksen tarpeita aihepiirissä. Menetelmän avulla voidaan testata erilaisia hypoteeseja. Systemaattiseen kirjallisuuskatsaukseen kuuluu kriittisyys. Tarkoituksena on tutkimuskysymykseen vastaamisen ohessa muun muassa arvioida aiempien tutkimusten laatua. Menetelmän käyttö pienentää aineiston valintaan liittyvää harhaa, eli sen täsmällisyydellä

pyritään välttämään aineiston valinnan ohjautumista tutkijan omien tuloksiin liittyvien ennakkokäsitysten mukaisesti. (Salminen 2011).

Kirjallisuuskatsauksen tyypeistä meta-analyysi jaetaan kahteen alatyyppeihin, kvalitatiiviseen ja kvantitatiiviseen. Kvalitatiivinen meta-analyysi jaetaan vielä metasynteisiin ja metayhteenvetoon. Kvantitatiivinen meta-analyysi soveltuu parhaiten käytettäväksi teknisillä ja luonnontieteisiin liittyvillä aloilla ja se on kirjallisuuskatsauksen tyypeistä vaativin. Kvantitatiivisella meta-analyysillä voidaan yhdistää suuresta määrästä tutkimusten tuloksia tilastotieteen menetelmillä jotakin tieteellisesti merkittävää, jos käytettävä aineisto on valittu laadultaan kunnianhimoisesti. Humanistisilla aloilla kvantitatiivisen meta-analyysin käytön ongelmaksi tulee ilmiöiden ja käsitteiden aikaan ja paikkaan sidottu olemus. Kvalitatiivinen meta-analyysi on eriteltävissä vielä kahteen eri tyyppiin, metasynteisiin ja metayhteenvetoon. Meta-synteesi muistuttaa systemaattista kirjallisuuskatsausta ja siinä aineistojen käsitteitä ja ideoita yhdistetään luomalla käsiteluokitteluja. Tarkoituksena on yhtenäistää tutkimustuloksia luokkien avulla. Meta-yhteenveto on metasynteisiin verrattuna kvantitatiivisempi menetelmä. Meta-yhteenveto on nelivaiheinen menetelmä, johon sisältyy seulomista, ryhmittelyä, tiivistämistä ja efektikokojen laskentaa. (Salminen 2011, 12-13.)

5.2 Tutkimuskysymykset

Opinnäytetyön aihe valittiin muutamasta tarjotusta aiheesta sen ajankohtaisuuden vuoksi. Digitalisaatio on ollut tätä päivää jo melkein kaksi vuosikymmentä, mutta koskettanut vankilaa vasta aivan viime vuosina. Merkityksellisen aiheen asiakaslähtöinen näkökulma puhutteli, ja tarjosi mahdollisuuden yhdistää koulutuksen tuoman tietoperustan konkreettiseksi hyödyksi opinnäytetyön muodossa.

Tarkoituksena oli tutkia ja kuvata vankilan digitalisaation haasteita ja mahdollisuuksia osallisuuden näkökulmasta. Tavoitteena oli tuottaa lisätietoa DigilN-hankkeelle vankien digitaalisesta syrjäytymisestä ja vankilan digitalisaation mahdollisuuksista edistää osallisuutta. Kirjallisuuskatsauksen tavoite oli lisäksi tarjota tietoa ja kehittää rikosseuraamusalaa nostamalla esiin vankilan digitalisaation epäkohtia.

Tutkimuskysymyksiksi muodostuivat;

1. *Millaisia haasteita vankien digitaaliseen osallisuuteen liittyy?*
2. *Miten vankilan digitalisaatiolla voidaan edistää osallisuutta?*
3. *Miten digitalisaatio edistää vangin yhteiskuntaan kiinnittymistä tai desistanssia?*

Kuvailevan kirjallisuuskatsauksen prosessin mukaisesti tutkimuskysymysten asettelu on työn ensimmäinen vaihe. Tutkimuskysymys muotoillaan usein kysymyksen muotoon ja sen on syytä

olla tarpeeksi laaja, jotta aihetta voidaan käsitellä monipuolisesti. Toisaalta tutkimuskysymysten rajaaminen tiukemmaksi on edellytys aiheen perustavanlaatuiselle tutkimiselle. (Kangasniemi ym. 2013, 295.)

Tutkimuskysymykset jätettiin melko laajoiksi, koska tiedossa oli, että marginaaliseen ryhmään ja vasta kehitteillä olevaan tutkimukseen aiheesta on saatavilla vähän laadukasta tietoa. Tutkimuskysymyksiä muokattiin prosessin edetessä, sillä kuvailevaa kirjallisuuskatsausta tehdessä tutkimuskysymysten muokkaaminen palvelee tutkimuksen tarkoitusta.

5.3 Aineiston valitseminen

Kuvailevan kirjallisuuskatsauksen prosessissa tutkimuskysymysten asettelua seuraava vaihe on aineiston valitseminen. Aineiston valitseminen ja sen analyysi limittyvät kuitenkin samanaikaisiksi. Haettua aineistoa peilataan tutkimuskysymyksiin, sillä aineiston pitäisi vastata niihin. Yhden aineiston ei tarvitse välttämättä vastata jokaiseen tutkimuskysymykseen. (Kangasniemi ym. 2013, 295.)

Kuvailevan kirjallisuuskatsauksen eksplisiittinen aineiston valinta mukailee systemaattisen kirjallisuuskatsauksen tarkkuutta ja läpinäkyvyyttä. Eksplisiittisessä aineiston valinnassa raportoidaan ja kuvataan prosessi hyvin yksityiskohtaisesti ja tarkasti luettelemalla esimerkiksi käytetyt tietokannat, hakusanat ja yhtä lailla manuaalisen eli ”hiljaisen haun” tulokset. Aineiston valinnan vaiheessa perustellaan tehdyt valinnat. Kuvailevassa kirjallisuuskatsauksessa aineistot saattavat olla verrattain erilaisia keskenään, eivätkä kaikki artikkelit vastaa välttämättä jokaiseen tutkimuskysymykseen. Tieteellisten artikkeleiden lisäksi tutkittavaksi aineistoksi voidaan perustellusti ottaa mukaan relevantteja muita alan julkaisuja, kuten viranomaistahojen julkaisuja, jotka vastaavat yhteen tai useampaan tutkimuskysymykseen. (Kangasniemi ym. 2013, 295-296.)

Aineistoa kerätään sähköisistä tietokannoista asettaen haulle esimerkiksi aika- ja kielirajauksia. Kuvailevan kirjallisuuskatsauksen hakumenetelmät mukailevat systemaattista tapaa käyttäen valittuja hakusanoja ja niiden yhdistelmiä sekä hakukriteereitä. Hakumenetelmät poikkeavat kuitenkin systemaattisesta siten, että hakustrategiaa voidaan muokata kesken tutkimuksen. Hakustrategian muokkaamisella pyritään jatkuvaan vuorovaikutukseen tutkimuskysymysten ja jo kerätyn aineiston kanssa. Hakustrategian muokkaamisella aineistosta voidaan valita myös sellaisia tekstejä, joita eivät ole tulleet esille systemaattisella hakumenetelmällä. Kuvailevan kirjallisuuskatsauksen painopiste on nimenomaisesti aineiston sisällöllä, joten systemaattisen hakumenetelmän ulkopuolelle jääneitä aineistoja voidaan perustellusti ottaa mukaan. (Kangasniemi ym. 2013, 296.)

Aineiston haun ja valinnan jäsentelyssä voidaan käyttää apuna taulukointia. Taulukoinnilla saavutetaan selkeämpi ja jäsennellympi kuva aineiston valinnalla, jolloin sitä on helpompi

tarkastella. Taulukointi toimii tutkijalle hyvänä työvälineenä, mutta sitä ei välttämättä tarvitse sisällyttää lopulliseen raportointiin. (Kangasniemi ym. 2013, 296.)

Tässä opinnäytetyössä aineistoa valitessa määriteltiin ensin käytettävät tietokannat, hakusanat sekä sisäänotto- ja poissulkukriteerit (Taulukko 1). Käytetyiksi tietokannoiksi määritettiin:

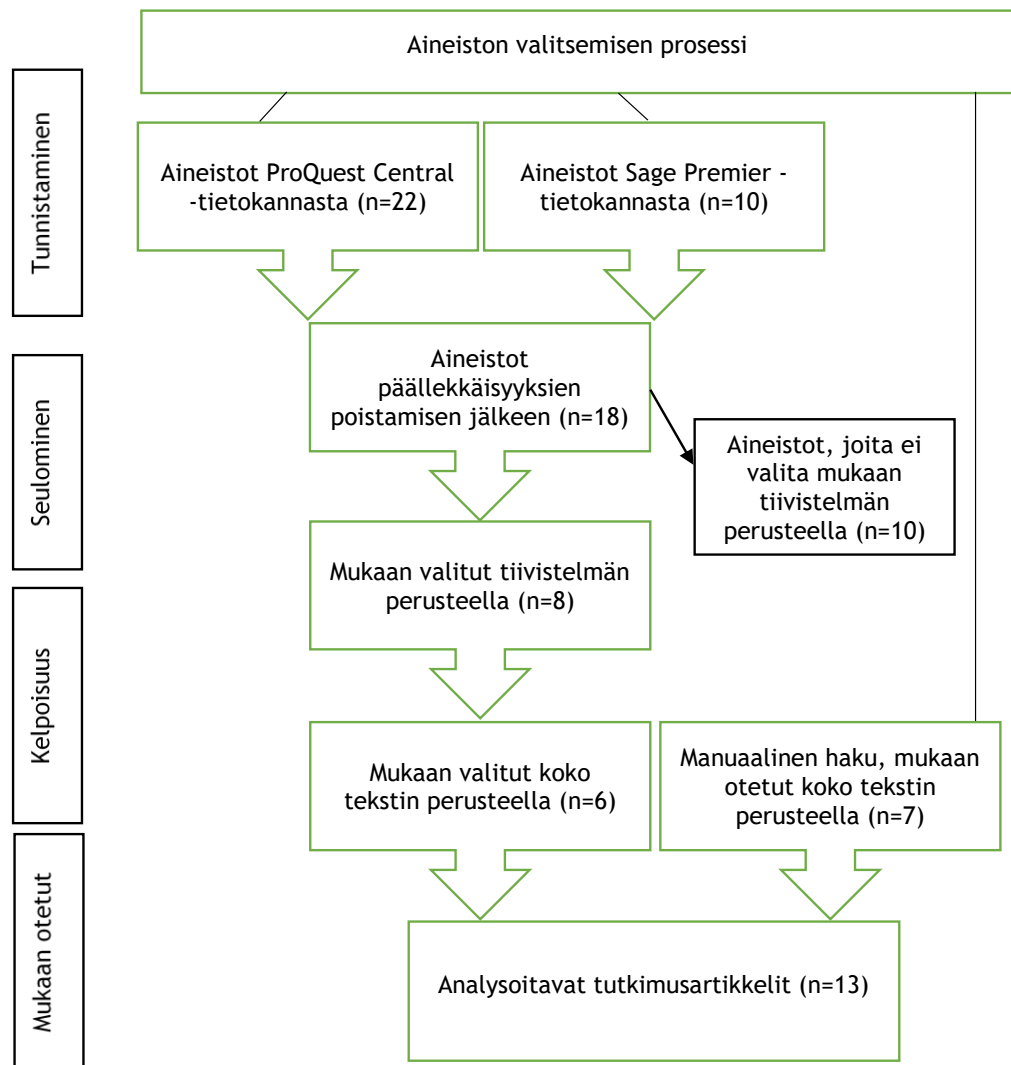
- Sage Premier
- ProQuest
- Google Scholar

Oheisessa taulukossa (Taulukko 1) on kuvailtu tässä työssä käytettyjä sisäänotto- ja poissulkukriteerejä.

Sisäänottokriteerit	Poissulkukriteerit
Vuodesta 2010 vuoteen 2020 julkaistut	Ennen vuotta 2010 julkaistut
Vangit	Joku muu, kuin vangit
Vastaa ainakin yhteen tutkimuskysymykseen	Ei vastaa tutkimuskysymyksiin
Saatavilla verkkoaineistona	Ei saatavilla verkkoaineistona
Tutkimus on julkaistu suomeksi tai englanniksi	Tutkimus on julkaistu jollain muulla kielellä, kuin suomeksi tai englanniksi
Vertaisarvioitu tai viranomaisen julkaisema	Opinnäytetyöt
Tutkittu länsimaita	Tutkimus muualta kuin länsimaista

Taulukko 1: Sisäänotto- ja poissulkukriteerit

Aineiston systemaattista valintaprosessia on kuvattu seuraavassa taulukossa.

Kuvio 1: Aineiston systemaattinen valintaprosessi kuviona (Moher ym. 2009)

Tietokannat valittiin sen mukaan, mistä arvioitiin löytyvän relevanttia tutkimusaineistoa liittyen sosiaali- ja rikosseuraamusalaan. Suurimmassa osassa tietokantoja käytössä olivat haku ohjaava Boolean operaattori, jolloin hakusanoja yhdistettiin käyttämällä esimerkiksi katkaisumerkkiä *, fraasihakua laittamalla ne lainausmerkkeihin ja yhdistämällä hakusanoja käyttämällä termejä AND, OR ja NOT. Ennen varsinaisia hakuja kussakin tietokannassa suoritettiin testihakuja, jotta kunkin tietokannan toiminta selkiytyisi. Joissakin tietokannoissa esimerkiksi julkaisuvuosi rajattiin hieman taulukosta poiketen, jos tietokannan käytettävät aikarajaukset olivat erilaisia. Lisäksi havaittiin, että tietokantojen hakuja toteutettaessa lyhyet hakusanaparit antoivat osuvimmat hakutulokset. Osuvimpia hakutuloksia saatiin englanninkielisellä hakusanayhdistelmällä "digital inclusion" AND prison, sekä käyttäen inclusion-sanana vastakohtaa "divide". Monimutkaisempia hakusanayhdistelmiä käytettäessä hakukoneet eivät vaikuttaneet toimivan yhtä hyvin.

Hakustrategiaa muutettiin hieman tietokannan mukaan, jos tulokset olivat esimerkiksi huomattavan suuria. Hakua rajattiin myös määrittelemällä haku koskemaan niitä tutkimuksia, joissa oli saatavilla verkkoaineisto ja koko teksti. Rajoitus verkkoaineistoihin tehtiin, koska parhaillaan olevan Covid-19- epidemian vuoksi kirjastot olivat suljettuina eikä muun kuin verkossa olevan materiaalin hyödyntäminen ollut mahdollista.

Aineiston haussa tutkimuksen kieliksi valittiin suomi ja englantia opinnäytetyön tekijöiden kielitaitoon pohjautuen. Julkaisuvuosien rajausta tehtiin arvioimalla, mistä vuodesta asti voidaan ajatella tutkimusten vastaavan parhaiten nykyistä digitalisoitunutta yhteiskuntaa. Tällöin rajaukseksi asetettiin 2009-2020, mutta hakutuloksia seuloessa todettiin, että hakustrategiaa oli syytä muuttaa. Aikarajasta nostettiin vuoteen 2010, sillä digitalisaation käsitettiin ottaneen varsinaisen kehitysharppauksen vasta aivan viime vuosina.

Hakusanoina käytettiin kirjallisuuskatsauksen kannalta keskeisiä käsitteitä liittyen tutkimuskysymyksiin. Niitä olivat muun muassa digitaalinen osallisuus ja syrjäytyminen, saavutettavuus, vangit, digitalisaatio, marginalisaatio sekä niiden synonyymit ja niitä kaikkia vastaavat englanninkieliset termit. Oletettavissa oli, ettei laajaa aineistoa löydy johtuen aiheen tuoreudesta ja marginaalisesta tutkimuskohteesta. Siksi manuaalisten hakujen merkitys korostui kattavan tutkimusaineiston saamiseksi vankien digitaalisesta osallisuudesta.

Manuaalisissa haussa haettiin aineistoa muun muassa aiheen tiimoilta esiin tulleiden tutkijoiden nimillä. Manuaalista hakua yhdisteltiin systemaattiseen hakuun luotettavuuden vuoksi. Tutkijoiden perusteella saadut hakutulokset vastasivat hakuja, joita saatiin hakusanoina käyttämällä. Joissakin tietokannoissa aineiston yhteydessä olevat avainsanat johtivat hyvin hakutuloksiin.

Seuraavassa taulukossa on teemoiteltuna käsitteitä, joista on johdettu tietokannoissa käytettäviä erilaisia hakusanoina. Hakusanoina muodostettiin vastineita suomeksi ja englanniksi. Taulukko tehtiin selkeyttämään hakuja opinnäytetyön tekijöille. Kaikkia hakusanoina ei välttämättä käytetty jokaisessa tietokannassa varsinaisessa aineiston haussa, jos todettiin, että kyseiset hakusanat eivät olleet sopivia relevantin aineiston löytymiseksi. Hakusanoina kokeiltiin harjoituksenomaisesti tietokannoissa.

Käsite	Hakusanat suomeksi	Hakusanat englanniksi
Rikosseuraamusala	vanki, vangit vankila	prisoner/inmate prison correctional services
Digitaalinen osallisuus	digitaalinen osallisuus sosiaalinen vahvistaminen	digital inclusion digital participation

Digitaalinen kuilu, digitaalinen syrjäytyminen/osattomuus	digitaalinen syrjäytyminen, digisyrjäytyminen sähköinen osaaminen saavutettavuus digitaidot/digitaaliset taidot eriarvoistuminen	digital exclusion digital skills digital access /accessibility digital marginalisation/marginalization digital divide digital inequality
Sähköiset sosiaali- ja terveydenhuoltopalvelut	digitalisaatio sähköinen asiointi sähköiset palvelut sähköiset terveystalvet	digitalization e-services/electronic services digital services digital rehabilitation
Sähköinen koulutus, etäopiskelu	etäopiskelu Moodle-vankila	e-learning digital education prison learning network

Taulukko 2: Käsitteiden hahmottelut aineistonhakuun

5.4 Kuvailun rakentaminen

Hyvän ja kattavan kuvailun rakentamisen perusteena on perinpohjainen tutustuminen analysoitavaan tekstiin, sillä koko kuvailu on lähtöisin valituista tutkimusartikkeleista. Aineistosta valitaan jokin lähde tai lähteitä, joita kyllästetään, kyseenalaistetaan tai tarkennetaan muiden valittujen tutkimusartikkeleita hyödyntäen. Hyvään kirjallisuuskatsauksen saavuttamiseksi on ennen aineiston keruuta tehty päätös katsauksen näkökulmasta. Näkökulma on painotusvalinta, johon vaikuttaa esimerkiksi tutkimuksen tilaajat tai keille tutkimus on kohdennettu. Ensiarvoisen tärkeää on, että painotusvalinnalla on vahvat perusteet, jotka ovat harkiten valittuja. Perusteiden tulee kestää kriittistä tarkastelua. (Kangasniemi ym. 2013, 297.)

Kuvailevan kirjallisuuskatsauksen menetelmän tärkein tavoite on mahdollisiin uusiin johtopäätöksiin pääseminen aineistoa käsittelemällä. Sisällön analyysia tehdään kriittisestä näkökulmasta. Kuvailun rakentaminen on aineistojen syntetisoimista eli artikkelien tietojen yhdistämistä, jolloin artikkeleita tarkastellessa saattaa syntyä uusia näkemyksiä. Tällöin ei muuteta aiempia jo olemassa olevia tutkimustuloksia, vaan tuotetaan niistä jotakin uutta yhdistämällä ne esimerkiksi muuhun aiheeseen liittyvään teoriapohjaan. (Kangasniemi ym. 2013, 296-297.) Teoriapohjana on esimerkiksi yhteiskunnalliset lähtökohdat. Yhtä tärkeää on laadullista menetelmää käytettäessä vastata tarkasti valitulla aineistolla tutkimuskysymyksiin.

Tutkimuksia voidaan lokeroida eri tavoin. Laadullinen menetelmä käsittää erilaiset tavat käsitellä aineistoa. Niitä ovat Kangasniemen ym. (2013) mukaan tulosten luokittelu muun muassa kategorian, teoreettisen viitekehyksen, käsitteiden tai teeman mukaan. Kuvailu voidaan järjestellä ajan mukaiseen tai arvojärjestykseen noudattavaan järjestykseen. Aineistoja

ei referoida tai esitellä, vaan tutkijan taulukosta (Liite 1) käy ilmi kunkin tutkimusartikkelin tarkoitukset ja keskeiset tutkimustulokset. Taulukossa on nähtävillä perusteet, joilla artikkeli on valittu analysoitavaksi. Samalla tuodaan esiin valittujen tutkimusartikkeleiden laadullista kestävyyttä tai haavoittuvuutta, kuten tutkimusotantaa.

Kirjallisuuskatsauksessa on mahdollista käsitellä kuvattavia ilmiöitä myös määrällisin eli kvantitatiivisin menetelmin. Tällöin artikkeleissa esiintyvää käsitteistöä jaotellaan painopisteen mukaan tai niillä perustein, kuinka usein sama ilmiö toistuu. Tämän tyyppinen tarkastelu paljastaa yleisimmät tutkimustulokset ja syy-seuraussuhteet. (Kangasniemi ym. 2013, 297.)

5.5 Tuotetun tuloksen tarkasteleminen

Kuvailevassa kirjallisuuskatsauksessa viimeisenä on tulosten tarkasteleminen. Tulosten tarkastelun vaiheessa pohditaan sisältöä ja käytettyjä menetelmiä. Lisäksi se sisältää arvioinnin tutkimuksen eettisestä onnistumisesta ja luotettavuudesta. Tulososuudessa yhdistetään ja kiteytetään katsauksesta saadut ydintulokset. Tuloksia käsitellään rinnakkain teoreettisen viitekehyksen sekä yhteiskunnallisten lähtökohtien kanssa. (Kangasniemi ym. 2013, 297.)

Tutkimuksen luotettavuuden arviointi on merkittävä osa tulosten tarkastelussa ja kulkee eettisyyden kanssa käsi kädessä läpi tutkimusprosessin. Kuvailevassa kirjallisuuskatsauksessa hakustrategiat ja tutkimuskysymykset täsmentyvät ja muuttuvat prosessin edetessä, joten on ensiarvoisen tärkeää arvioida ja raportoida tutkimustoimintaa. Muutoksille täytyy esittää perusteita, sillä kuvaileva kirjallisuuskatsaus menetelmänä on suhteellisen subjektiivinen. Läpinäkyvyydellä pyritään objektiivisuuteen, mutta jo tutkimuskysymysten asettelu on tutkijoiden subjektiivinen valinta. (Kangasniemi ym. 2013, 298.)

Aineiston valinnan perustelut ja vahva linkittäminen teoriapohjaan takaavat, että tutkimus kestää kriittisen tarkastelun. Aineiston tulosten monipuolinen tarkastelu johdattaa esittämään jatkokysymyksiä sen sijaan, että tarkastelu jäisi vain nykyhetken kuvailun tasolle. (Kangasniemi ym. 2013, 298.)

6 Tulokset

Kirjallisuuskatsauksen tulososiossa tarkastellaan käsitellyistä aineistosta nousseita teemoja käyttäen pohjana luokittelua (Liite 3). Teemoja olivat digitalisaation haasteet ja ristiriidat sekä digitalisaation mahdollisuudet. Haasteista ja ristiriidoista esille nousivat vankilaympäristön asettamat rajoitteet, päättäjien ja vankilan työntekijöiden asenteet vankilan digitalisaatiota kohtaan, vankipopulaation yleiset piirteet sekä normaalisuusperiaatteen toteutuminen. Digitalisaation mahdollisuuksista esiteltiin ensin digiteknologian suomina toteutettavissa olevia

digipalveluita, minkä jälkeen paneuduttiin digitalisaation mahdollisuuksia vankien yhteiskuntaan kiinnittymiseksi ja rikollisuudesta irrottautumiseksi.

6.1 Vankilaympäristön asettamat rajoitteet digitalisaatiolle

Suuri osa vankiloista on rakennettu aikana, jolloin digitalisaatio ei ollut vielä koko yhteiskuntaa läpileikkaava uudistus, joten vankiloiden infrastruktuuri ei välttämättä mahdollista digitaalista uudistamista olemassa olevan teknologian puitteissa. Digitalisoituneen yhteiskunnan toistaminen vankilaympäristössä ei ole yksiselitteistä. Järjestelmät tulisi suunnitella ja toteuttaa kokonaan uudelleen. Jotkut vankilat sijaitsevat syrjäseuduilla, jonne verkkoyhteydet eivät samoissa määrin ulotu kuin keskeisimmillä paikoilla. Vankiloiden paksut seinät saattavat joissakin tapauksissa estää myös mobiiliverkkoyhteyksien käytön. Toisaalta langallisten yhteyksien käyttäminen on haasteellista, sillä vanhoissa vankiloissa kaapeliyhteyksille ei ole asianmukaisia pistorasioita. (Van de Steene & Knight 2017a; Jewkes & Reisdorf 2016a; Moreita, Reis-Monterito & Machado 2017.)

Vankiloiden laitteet ja ohjelmat ovat pitkälle vanhentuneita, ja järjestelmät eivät tue digitalisaation toteutumista nykyisellään. Vankiloissa saatettiin opettaa teknologiaan liittyviä taitoja, mutta laitteet ja ohjelmat olivat hyvin vanhentuneita eivätkä tosiasiasa palvelleet vankien tarpeita. Sujuvien palveluiden ja järjestelmien tarjoaminen vaatisi niiden uudelleen suunnittelua ja toteuttamista, jotta eri järjestelmät voisivat toimia yhdessä mielekkäästi. (Jewkes & Reisdorf 2016a.) Van De Steene & Knight (2017a) korostivat erityisesti palveluiden ja järjestelmien käyttäjälähtöisyyden merkityksellisyyttä.

Käyttäjälähtöisyydellä tarkoitettiin sitä, että palvelut suunnitellaan niiden käyttäjiä mahdollisimman hyvin palveleviksi, niin että niissä otettiin huomioon vankien tarpeet esimerkiksi erilaisten oppimistyylien ja oppimisvaikeuksien suhteen. Käyttäjillä tarkoitettiin vankien lisäksi myös esimerkiksi henkilökuntaa ja vankien perheitä (Van De Steene & Knight 2017a.) Lisäksi Knight (2018) nosti esiin palveluiden käyttäjien mukaan ottamisen kehittämistyöhön itsessään osallistavana menetelmänä kehittää niitä käyttäjiä aidosti palveleviksi. Tällainen esimerkki oli sovellus vapautuville vangeille, jossa oli mahdollista kuunnella vertaistarinoita. Vankilassa oli myös oma radio-ohjelma vangeille. (Knight 2018.)

6.2 Normaalisuusperiaatteen ja vankilan digitalisaation ristiriidat

Vankilan oloista on ohjeistettu Euroopan neuvoston tasolla, ja ne toistuvat vankeuslaissa. Vankilan toimintaa ohjaa normaalisuusperiaate, joka tarkoittaa, että vankilan olojen on vastattava mahdollisimman pitkälle vallitsevia olosuhteita yhteiskunnassa, eikä vankeus saa aiheuttaa muita haittoja, kuin mitkä ovat rangaistuksen suorittamisen kannalta välttämättömiä. Tämän aiheen nostivat esille muun muassa Toreld, Haugli & Svalastog (2018) ja Van De Steene & Knight (2017a), jotka esittivät, että digitalisaation toteutuminen vankilassa

on välttämätöntä normaalisuusperiaatteen kannalta. Vankilasta vapautumisen jälkeen vangeilta odotettiin asettumista hyviksi osallistuviksi kansalaisiksi, mutta sen edellytyksenä oli digitaalinen osaaminen (Toreld, Haugli & Svalastog 2018). Vankiloiden digitalisaatio ei vastannut yhteiskunnan digitalisaatiota, joten vangit eivät saaneet samoja mahdollisuuksia solmia suhteita verkostoihin ja ottaa vastuuta omasta elämästään (Van De Steene & Knight 2017b; Toreld, Haugli & Svalastog 2018).

Normaalisuusperiaatteeseen liittyy myös oikeus opiskeluun, mikä kuuluu myös vangeille. Vankeusrangaistus on vapauden rajoittamista, eikä siihen kuulu muiden perusoikeuksien rajoittaminen. Oikeus opiskella on välttämätöntä ihmisen kehittymisen kannalta (Harrison 2014). Vankilan standardit opiskelemiselle tulisi olla samat kuin vankilan ulkopuolisissa instituutioissa, ja etäopiskelun ohessa vangit saisivat myös digitaalisia taitoja. Jokaisella kansalaisella on oikeus koulutukseen, ja tämä ihmisoikeus tulee myös taata riippumatta siitä, onko ihminen vankilassa (Moreira, Reis-Monteiro & Machado 2017).

Digitaalisen eristämisen vaikutuksista puhuttiin monissa eri lähteissä. Usein niissä toistui ajatus, että vangit olivat alennettu 'luolamiehiksi' (= 'cavemen'), kun pääsy digitaaliseen yhteiskuntaan oli estetty (Van De Steene & Knight 2017a.) Myös jotkut pitkäaikaiset vangit itse kuvasivat itseään luolamiehiksi tässä yhteydessä (Reisdorf 2016), viitaten Jewkesin ja Johnstonin tuloksiin 2009.

6.3 Asenteet vankilan digitalisaation hidasteena

Monissa tutkimusartikkeleissa vankien digitaalisen osallisuuden toteutumisen esteeksi nousi esille asenteet vankilan digitalisaatiota kohtaan. Kyseenalaistavia asenteita vallitsi yhteiskunnassa yleisesti, päättäjillä, vankilan virkailijoilla ja vangeilla. Yhteistä näille oli ajatus siitä, että digitaalisen osallistumisen mahdollisuus vankilassa olisi perusteeton etuoikeus, vaikka digitalisaatio on yhteiskuntaa läpileikkaava asia. Päätöksiä tekeviä virkahenkilöitä ohjasivat jonkin verran yleiset vallitsevat mielipiteet, sillä politiikassa tavallisen kansan mielipiteillä on merkitystä. (Toreld, Haugli & Svalastog 2018.) Saman suuntaisesta ilmiöstä puhui myös Knight (2015) ja Van De Steene ja Knight (2017a), todetessaan, että yleinen hyväksyntä on huolen aihe päättäjille. Farley ja Pike (2016) lisäsivät, että rikosten uhrien asialla olevat ryhmät olivat ensisijaisesti vankilan rangaistustarkoituksen kannalla kuntoutuksen sijaan.

Vankilan virkahenkilöt toistivat samansuuntaisia asenteita, mutta heidän asenteisiinsa liittyy vahvasti turvallisuusorientoituminen. Digitalisaation ajateltiin olevan ensisijaisesti uhka turvallisuudelle (Champion & Edgar 2013). Rajattu ja turvallinenkin pääsy internetiin aiheutti huolta siitä, että vankilassa ei kyettäisi valvomaan internetin käyttöä tarpeeksi. (Reisdorf & Jewkes, 2016b; Reisdorf & Rikard, 2018; Monteiro, Barros & Leite 2015.) Vankilan henkilökunta pelkäsi eniten tietoturvariskejä ja laitteiden väärinkäyttöä. Esimerkiksi vankilan henkilökunta

pelkäsi, että internetiin yhdistämättömät laitteet kyettäisiin jotenkin yhdistämään niin, että niillä voisi ottaa yhteyttä uhreihin tai katsella pornografista materiaalia, vaikka tosiasiasa vankilan sijaintikaan ei tätä mahdollistanut. Pelot väärinkäytöksistä olivat siis vaila todellisuuspohjaa. (Reisdorf & Jewkes 2016b; Harrison 2014.)

Pelko uhrien ahdistelemisesta ja uusintarikollisuudesta esti hallintoa asennoitumasta muutosmyönteisesti vankilan digitalisointiin. (Champion & Edgar 2013). Lisäksi yleisesti ottaen aineistoista nousi esille virkahenkilöstön muutoshaluttomuus ja riskien välttäminen. Riskien pelko estää vankiloiden digipalveluiden kehityksen (Champion & Edgar 2013). Aineistosta tuli ilmi, että yhteiskunnassa vallitseva yleinen mielipide vankien oikeuksista vaikuttaa vankilan henkilökunnan ja poliitikkojen (lainsäätäjien) asenteisiin. (Reisdorf & Jewkes, 2016a; Reisdorf & Rikard, 2018) Champion ja Edgar (2013) mainitsivat, että mitä paremmin vartiointihenkilökunta itse ymmärsi ja osasi käyttää digilaitteita, sitä todennäköisemmin he olivat sitä mieltä, että vangeille tulee opettaa laajemmin digitaitoja ja päästivät vangit vapaammin laitteille.

Harrison (2014) totesi, että ellei vangeilta estetä kaikenlaisia kontakteja ulkomaailmaan, aina tulee olemaan riskejä väärinkäytöksiin. Digitaalisen teknologian käyttämistä voidaan valvoa yhtä lailla kuin muutakin yhteydenpitoa ja valvomiseen on monenlaisia mahdollisuuksia. Valvontaa voidaan toteuttaa muun muassa sallimalla pääsy vain rajatuille sivustoille, yhteydenpito hyväksytyihin henkilöihin ja edellyttämällä asianmukaista käyttäytymistä rangaistuksen uhalla. Lisäksi Toreld, Haugli ja Svalastog (2018) nostavat esille, että ehdonalaisessa tai elektronisesti valvotuilla olevilla ei ole minkäänlaisia rajoituksia digitaalisen median saatavuuden suhteen, vaikka riskit ovat samat. Tutkimustulokset olivat kansainvälisiä, eikä asiaa olla tutkittu Suomessa.

6.4 Vankipopulaation yleisiä piirteitä digiosallisuuden kannalta

Vangit ajattelivat itsekin digitaalisen teknologian käytön olevan heille perusteeton etuoikeus (Jewkes & Reisdorf 2016b). Vangit suhtautuivat teknologian käyttöön myös vastahakoisesti ja pelolla, mutta tällaisia asenteita oli erityisesti pitkään vankilarangaistusta suorittavilla ja iäkkäillä henkilöillä. (Jewkes & Reisdorf 2016a.) Samassa lähteessä vankien muuta väestöä suurempi lukutaidottomuus, sosiaalinen syrjäytyminen tai huono sosioekonominen asema ennen tuomiota saattoi johtaa vastahakoisuuteen. Reisdorf ja Rikard (2018) lisäsivät näihin haasteisiin aikaisemman teknologian käytön vähäisyyden ja huonot digitaidot ennestään. Lisäksi Monteiro, Barros ja Leite (2015) mainitsivat vankien ominaisuuksia, jotka vaikuttivat teknologian käyttöön. Näitä ominaisuuksia olivat muun muassa aikaisemmat kokemukset teknologian käytöstä ja oppimisesta, motivaatio oppimiseen sekä henkilökohtaiset ja kulttuuriset ominaisuudet.

Suurella osalla vangeista on oppimisvaikeuksia, huonot perustaidot ja he olivat heikosti motivoituneita. Usein vangeilla oli negatiivinen näkökulma koulutusta kohtaan. (Knight 2015.) Samoin Champion ja Edgar (2013) totesivat vangeilla olevan erilaisia oppimisen vaikeuksia, jotka vaikeuttivat esimerkiksi itseilmaisua ja tavallisten sosiaalisten vuorovaikutustilanteiden merkityksien ymmärtämistä.

6.5 Teknologian tarjoamat mahdollisuudet digipalveluissa vankilassa

Tutkimusartikkeleissa esitettiin monipuolisia mahdollisuuksia digitalisaation tarjoamista vaihtoehtoista edistää vankien digitaalisia taitoja ja osallisuutta. Joitakin näistä on jo joissain vankiloissa otettu käyttöön, erityisesti Iso-Britanniassa yksityisissä vankiloissa oli jo kehitetty esimerkiksi itsepalvelukioskeja. Niissä vangin oli mahdollista hoitaa asioita digitaalisesti, kuten ottaa yhteyttä vankilan sisällä virkailijoihin, varata vierailijatapaamisia, soittaa videoyhteyksillä omaisille ja tehdä tilauksia vankilan myymälästä sekä hankkia koulutusta. (McDougall, Pearson, Torgerson & Garcia-Reyes 2017; Knight 2015; Van De Steene & Knight 2017a ja 2017b.)

Knightin (2015) mukaan digitalisaatio tarjoaa mahdollisuudeksi ottaa käyttöön koulutukseen virtuaalinen kampus ja vangille etäopiskelun sellissä. Belgiassa on otettu käyttöön joissain vankiloissa PrisonCloud, jonka välityksellä vanki voi tehdä erilaisia varauksia ja hakea esimerkiksi töitä tai muutoin valmistella vapautumista. (Knight 2015; Edgar & Champion 2013; Knight 2018; Monteiro, Barros & Leite 2015.)

Vankien ominaisuuksien lisäksi e-oppimisympäristöä kehitettäessä vankilaan tulisi ottaa huomioon institutionaaliset, taloudelliset ja pedagogiset muuttujat. E-oppiminen edistää osallisuutta, kun nämä kaikki otetaan huomioon. (Monteiro, Barros & Leite 2015.)

6.6 Digiosallisesta vangista osallistuvaksi kansalaiseksi

Vankilan digitalisoimista kuvattiin erityisesti merkitykselliseksi vangin uudelleen yhteiskuntaan kiinnittymisen tai desistanssin kannalta. McDougall, Pearson, Torgerson ja Garcia-Reyes (2017) toivat ilmi digitalisaation vaikutuksen vankien kokemaan paineeseen ja sitä kautta uusintariskiin. Artikkelissa jäsennettiin vankilan digitalisaation suomia mahdollisuuksia jakamalla ne erilaisiin vaikuttajiin, joita olivat suorat kontaktit virkailijoihin, koulutuksen ja palveluiden saatavuus, itseohjautuvuus, vähempi riippuvuus virkailijoista sekä helpommat yhteydet perheeseen ja läheisiin. Näillä vaikuttajilla oli kullakin erilaisia vaikutuksia vangin työllistymis- ja asumismahdollisuuksiin, mielenterveyteen, perhesuhteisiin, jännitteisiin vankilassa sekä asenteisiin rikosten tekemistä kohtaan. (McDougall, Pearson, Torgerson & Garcia-Reyes 2017, 7.)

Samanlaisten tulosten puolesta puhuttiin aineistoissa moneen otteeseen. Helpommat yhteydet perheeseen ja läheisiin tuki vangin kiinnittymistä yhteiskuntaan (mm. Toreld, Haugli & Svalastog 2018; Jewkes & Reisdorf 2016a; Reisdorf & Rikard 2018; Knight 2015), samoin kuin aiempaa paremmat koulutusmahdollisuudet. Internetiin pääsyn rajoittaminen vaikeutti opiskelua, sillä digitalisoituneessa yhteiskunnassa myös opiskelumateriaalit, yhteydenpito opettajiin ja luokkatovereihin ja osittain myös itse opetus tapahtuu verkossa. Kouluttautuminen on tärkeää itsearvostuksen sekä kehittymisen ja motivoitumisen kannalta. (Harrison 2014.)

Digitalisaation avulla vangit hyötyvät vankeusajasta tehokkaammin ja voimaantuen, ottamalla vastuuta omasta elämästään ja oppimalla itseohjautuvammaksi (Van De Steene & Knight 2017a; Toreld, Haugli & Svalastog 2018; Jewkes & Reisdorf 2016a). Samoista mahdollisuuksista autonomiaan ja henkilökohtaisten taitojen kehittämistä puhui myös McDougall, Pearson, Torgerson ja Garcia-Reyes (2017). Pääsyllä digitaalisiin ympäristöihin vankien tiedonhakutaidot ja ongelmanratkaisukyvyt kehittyvät (McDougall, Pearson, Torgerson & Garcia-Reyes 2017). Lisäksi se tarjoaa ajan hallintaa ja auttaa aktiivista oppimista (Van De Steene & Knight 2017b). Digitalisaatiolla oli myös mahdollista tuottaa vapaa-ajan sisältöä ja iloa vankeusaikana (Jewkes & Reisdorf 2016a), sekä päättää itse vapaammin minkälaista sisältöä ja milloin sitä käyttää (Reisdorf & Rikard 2018).

Kouluttautumista pidettiin suurena tekijänä yhteiskuntaan kiinnittymisen kannalta, koska sillä on lukuisia vaikutuksia eri elämän osa-alueisiin. Koulutuksella esitettiin olevan vaikutusta esimerkiksi mielenterveyteen, työllisyyteen ja asenteeseen rikollista käyttäytymistä kohtaan (McDougall, Pearson, Torgerson & Garcia-Reyes 2017). Lisäksi Moreita, Reis-Monteiro ja Machado (2017), jotka tutkivat etäopiskelua ja oppimista portugalilaisissa vankiloissa, lisäsivät e-oppimisen vaikutuksiin vuorovaikutustaitojen kehittymisen. Samaan päätyi Pike ja Farley (2016), joiden mukaan etäkorkeakouluopetuksen avulla vangit voivat kehittää kognitiivisia kykyjään ja oppivat uusia sosiaalisia taitoja. Lisäksi tiivis tutorsuhde opiskelijan ja tutorin välillä auttoi rakentamaan uutta rikoksetonta identiteettiä, ja omaehtoinen korkeakouluopiskelu oli yhteydessä matalampaan uusimisriskiin. Jos etäopiskelumahdollisuuksia oli rajoitettu, vaikutti se vankien opiskelumotivaatioon ja pärjäämiseen. (Farley & Pike 2016.)

Opiskelun interaktiivisuudella voitiin ottaa huomioon erilaiset oppimistyyliä ja muotoilla koulutus houkuttelevaksi. Knight (2018) toi esille esimerkiksi oppimisessa värien käytön korostamisessa, jolla tehostettiin asioiden siirtymistä pitkäaikaiseen muistiin. Moreita, Reis-Monteiro ja Machado (2017) sanoivat, että e-oppiminen on sisällytettävä vankilan sosiaaliseen kuntoutukseen, sillä digiteknologian käyttäminen parantaa oppimiskokemusta. Myös Toreld, Haugli ja Svalastog (2018) toivat ilmi, että digitaaliset opetustekniikat voivat edistää kuntoutumista.

Reisdorf ja Rikard (2018) lisäsivät, että digitaalisten taitojen oppimisella vangeilla olisi paremmat mahdollisuudet suurempaan toimeentuloon, sillä digitaalisten taitojen osaaminen avaa enemmän työmahdollisuuksia. Parempi toimeentulo voisi vaikuttaa rikosten uusimiseen, sillä näin he eivät kokisi tarpeelliseksi rikolliseen toimintaan palaamista toimeentulon vuoksi. Kuilu vankilan ja digitalisoituneen yhteiskunnan välillä kasvaa ja hankaloittaa entisestään yhteiskuntaan kiinnittymistä, jos vangit eivät saa mahdollisuutta kehittää digitaaitojaan (Champion & Edgar 2013). Digitaalisia taitoja ei kuitenkaan otettu huomioon vankilan kuntoutuksessa (Toreld, Haugli & Svalastog 2018).

Yhteiskuntaan kiinnittymisen ja desistanssin kannalta digitalisaatio tarjosi monenlaisia mahdollisuuksia (Van De Steene & Knight 2017a). Knight (2018) esitti, että joissain vankiloissa oli tarjolla vankien oma radio ja sovellus vapautuville vangeille, jonka välityksellä esitettiin palvelun käyttäjien inspiroivia tarinoita rikollisuudesta irrottautumisesta. Digitalisaatiolla oli vaikutuksia rikollisuudesta irrottautumiseen, jos vangeille mahdollistettiin elämänhallinnan taitojen kehittäminen ja vahvuuksien tunnistaminen. Toisaalta desistanssin edistämiseen tarjottiin myös käyttäjälähtöistä muotoilua itsessään vankeja osallistavana tapana. Digitalisaatiolla oli mahdollista saada pitkäaikaisia vaikutuksia desistanssiin. (Knight 2018.)

7 Johtopäätökset

Tässä luvussa esitetään tuloksien pohjalta tehtyjä johtopäätöksiä peilaten niitä opinnäytetyön teoreettiseen viitekehykseen. Kirjallisuuskatsauksen tutkimuskysymyksiä olivat: millaisia haasteita vankien digitaaliseen osallisuuteen liittyy, miten vankilan digitalisaatiolla voidaan edistää osallisuutta ja miten digitalisaatio edistää vangin yhteiskuntaan kiinnittymistä tai desistanssia.

Johtopäätöksissä peilataan yhteiskunnallisia ja teoreettisia lähtökohtia kirjallisuuskatsauksen aineistoista esiin tulleisiin vastauksiin. Tiedon jäsentämiseksi vastaukset jaettiin teemoihin (Liite 3). Tuloksien pohjalta palataan yhteiskunnallisiin lähtökohtiin ja esitellään niitä rinnakkain ristiriitojen esiin tuomiseksi. Johtopäätöksissä käsitellään eritoten vankeuslain ja Rikosseuraamuslaitoksen toimintaa suhteessa tutkimustuloksiin. Johtopäätöksissä täydennetään teoreettista viitekehystä aineistosta saatujen tulosten pohjalta.

7.1 Haasteena vanhentunut infrastruktuuri ja asenteet digitalisaatiota kohtaan

Opinnäytetyön teoriapohjassa tuotiin ilmi digitaalisten sosiaalipalveluiden saatavuus. Niitä ei ole tasapuolisesti saatavilla kaikkialla Suomessa, sillä suurimmissa kaupungeissa digitaalisia sosiaali- ja terveystalvueluita on saatavilla runsaammin. Vankilat, jotka sijaitsevat syrjemillä seuduilla jäävät paitsioon digipalveluista. Vankiloiden digipalvelut otetaan käyttöön vasta vuonna 2020 Hämeenlinnan uudessa naisvankilassa. Suomi on digitalisaation suhteen maailman

kärkimaita, mutta vankiloiden digitalisaatio ei vastaa siltä osin yhteiskuntaa muurien toisella puolella. Aineistosta nousi myös esiin vankilan sijainnin merkitys palveluiden saatavuudessa, sillä vankilan sijainti saattaa rajata internet-yhteyksien käyttöä. Vangit ovat eriarvoisessa asemassa riippuen siitä, missä vankeusrangaistusta suoritetaan. Vankiloiden infrastruktuuri nykyisellään ei myöskään välttämättä tue digipalveluiden integroimista olemassa oleviin vankiloihin. (Van de Steene & Knight 2017a; Jewkes & Reisdorf 2016a; Moreita, Reis-Monteiro & Machado 2017.) Oikeusministeriön selvityksen (2019) mukaan Suomessa vankilan sijainnilla ei ollut suoraa yhteyttä siihen, kuinka paljon vankilassa käytettiin digitaalisia palveluita tai sähköistä asiointia. Vankilan turvallisuustasolla oli kuitenkin merkitystä sähköisen asioinnin laajuudelle, sillä avovankiloissa käyttö on sallitumpaa.

Digitaalisten palvelujen suhteen on muitakin mahdollisuuksia, kuin sosiaali- ja terveydenhuoltopalvelut. Digitalisaatio koskettaa opiskelua, sillä opetusmateriaalit, etäluennot ja vuorovaikutuksellinen opiskelu verkkoympäristöissä on uusi normaali, mikä on saanut vauhtia Covid-19 -epidemiasta. Vankiloiden tilanne opiskelun suhteen laahaa perässä, sillä opiskelutarjonta vankilassa riippuu sovitusta yhteistyökouluista ja alueellisesta tarjonnasta (Rikosseuraamuslaitos 2020c; Oikeusministeriö 2019). Vankeuslaissa on kuitenkin säädetty, että vankistatus ei voi rajoittaa opiskelumahdollisuuksia, sillä oikeus koulutukseen ja tietoon on ihmisen perusoikeuksia (European Union Agency For Fundamental Rights). Vankiloiden digitalisaatio siis mahdollistaisi aiempaa laajemman opetustarjonnan. Aineistoissa tuotiin esille tätä epäkohtaa perusoikeuksien toteutumisesta ja toisaalta erilaisia mahdollisuuksia etäopiskelun toteuttamiseksi virtuaalisilla kampuksilla vankilassa. Jonkin verran Suomen vankiloissa käytetään virtuaalista opiskeluympäristö Moodlea, mutta kaikissa laitoksissa ei ole otettu käyttöön edes sitä (Oikeusministeriö 2019).

Normaalisuuden periaatteen toteutumattomuutta esiteltiin myös aineistoissa. Edellä mainittujen koulutuksen rajoitusten lisäksi normaalisuuden periaatetta rikotaan myös yhteydenpidon tarpeettoman suurella rajaamisella. Digitalisointi mahdollistaisi vankien yhteydenpidon paremmin esimerkiksi yhteiskunnan sosiaalipalveluihin, instituutioihin ja läheisiin. Tiivis yhteydenpito perheeseen ja palveluihin edistää vankien uudelleen kiinnittymistä yhteiskuntaan ja rikollisuudesta irrottautumista sekä mahdollistaa tulevaisuuden rakentamista vankeusaikana. (mm. Toreld, Haugli & Svalastog 2018; Jewkes & Reisdorf 2016a; Reisdorf & Rikard 2018; Knight 2015) Kuten teoriapohjassa on todettu, vankien uudelleen kiinnittyminen ja rikollisuudesta irrottautuminen on yksi Rikosseuraamuslaitoksen keskeisistä toiminnan tavoitteista (Rikosseuraamuslaitos 2019a). Skype-tapaamisten käyttästä vankiloissa vaihtelee, joissain laitoksissa niiden käyttö on kasvamassa, mutta joissain niitä hyödynnetään vain muutamia kertoja vuodessa lähinnä ulkomaalaisten vankien yhteydenpitoon kotimaahan. Skype-tapaamiset olivat henkilökunnan vastauksen perusteella järjestetty puolen tunnin mittaisiksi tiettyinä aikoina päivästä. Skype-tapaamisten hyödyntämistään vaihteluille eri laitoksissa ei esitetty mitään selkeää syytä. (Oikeusministeriö 2019.)

Esitellystä teoreettisesta viitekehystä poiketen kansainvälisissä aineistoissa tuli ilmi asenteet digitaalisen osallisuuden toteutumisen haasteena. Tällaisia asenteita esiteltiin olevan päätöksen tekijöillä, organisaatioissa yleisesti, vankilan virkahenkilöillä sekä vangeilla. Yleinen julkinen mielipide vangeille kuuluvista oikeuksista nähtiin vaikuttavana tekijänä päätöksen tekijöillä (lainsäätäjät ja poliitikot), vaikka mielipiteet poikkeavat lain asettamista velvollisuuksista vankilan olojen järjestämisestä vastaamaan yhteiskunnan oloja. (Toreld, Haugli & Svalastog 2018; Knight 2015; Van De Steene & Knight 2017a.) Vankilassa toimivilla vartijoilla ja rikosseuraamusesihenkilöitä vastaavilla virkahenkilöillä todettiin olevan ajatuksia siitä, että vankien digitaalisen teknologian käyttämisen salliminen olisi perusteeton etuoikeus tai 'luksusta'. Päättäjiä ja virkahenkilöitä yhdisti myös turvallisuuden painottaminen ensisijaisesti sekä muutoshaluttomuus pelkojen vuoksi (mm. Champion & Edgar 2013). Aineistossa todettiin, että keskustelu digitalisoinnista katkeaa turvallisuuden painottamiseen kaiken ylitse.

Suomalaisten vankiloiden tilannetta on kuvattu Oikeusministeriön selvityksessä siten, että sähköisen asioinnin ja esimerkiksi Skype-tapaamisten käyttöasteen vaihtelulle ei ole osoitettavissa mitään selkeää syytä, sillä syrjäisissä vankiloissa niiden käyttäminen ei välttämättä ole sen yleisempää kuin keskeisillä paikoilla sijaitsevilla vankiloissa. Selvityksessä esitetäänkin kysymys siitä, mistä tilanne johtuu. Lisäksi selvityksessä esitettiin, että sähköisen asioinnin käyttö lisääntyisi, jos lupaprosessit olisivat yksinkertaisempia. (Oikeusministeriö 2019.) Kansainvälisten tutkimustulosten yleistettävyyttä asenteisiin liittyen Suomessa olisi syytä selvittää, sillä nyt käytössä olevien sähköisten palveluiden käytön vaihteluille ei osattu osoittaa mitään selkeää syytä Oikeusministeriön raportissa.

Pelot turvallisuuden toteutumisesta olivat kuitenkin aiheettomia, sillä aineistoissa esitettiin monenlaisia ratkaisuja digipalveluiden tuomisesta vankilaan turvallisuus edellä. Digipalveluiden valvontaan voidaan soveltaa jo käytössä olevia valvonta- ja rangaistusmenetelmiä sekä lisätä uusia tehokkaita resursseja vapauttavia ratkaisuja. Digitalisoinnilla voitiin myös edistää vankilan yleistä turvallisuutta, sillä sen nähtiin rauhoittavan vankilan yleistä ilmapiiriä tarjoamalla vangeille mielekäästä tekemistä ja vuorovaikutuksen kehittymistä (McDougall, Pearson, Torgerson & Garcia-Reyes 2017; Moreita, Reis-Monteiro & Machado 2017).

Kuten teoreettisessa viitekehyksessä todettu, Rikosseuraamuslaitoksen tavoitteena on digitalisoida palveluita vankiloissa tulevaisuudessa. Mikäli aineistoissa esille tulleet asenteet toistuvat myös Suomessa, vaatii digitalisoiminen vahvaa muutoksen johtamista, jotta vankilan kulttuuri mahdollistaa digitaalisen osallisuuden toteutumisen vankiloissa. Asenteet lähtevät usein tietämättömyydestä, joten koulutus ja huolellinen perehdytys auttaisi digitalisoinnin toteuttamisessa. Erityisesti valvontahenkilöstön vaihtuvuus on suurta, joten kattava ja asianmukainen perehdytysprosessi nousee keskiöön, jotta uudet työntekijät tuntevat omat ja ennen kaikkea vankien oikeudet.

Digitalisoinnin vastustaminen turvallisuuden ja riskihaluttomuuden vuoksi ei pohjaudu faktoihin siitä, kuinka tosiasiasa vankiloiden digitalisoiminen tullaan joka tapauksessa toteuttamaan turvallisuus huomioiden. Turvallisuus otetaan aina huomioon kehitettäessä vankilaa. Siksi normaalisuuden toteutumattomuus turvallisuudella perusteltuna on heikko argumentti, kun vastassa on ihmisoikeuksien toteutuminen. Suomi on saanut aiemmin huomautuksia Euroopan neuvoston kidutuksen vastaiselta komitealta sekä eduskunnan oikeusasiamieheltä, sillä vielä vuonna 2018 Hämeenlinnan naistenvankilassa osassa selleistä oli käytössä paljut vankien yöaikaisten wc-käyntien järjestämiseksi. Uusi Hämeenlinnan älyvankila on siis valtava askel kohti inhimillisempää ja ihmisoikeuksia kunnioittavampaa vankeusajan järjestämistä, mutta muiden vankiloiden digitalisointi olisi syytä priorisoida kiireelliseksi. Paljuselleistä luopuminen vasta tällä vuosikymmenellä herättää kysymyksiä asenteista myös Suomessa, sillä resurssipulaa ei voida syyttää, kun on kyse laissa asetetuista velvollisuuksista kunnioittaa vankien ihmisoikeuksia.

Digitaalisen osallisuuden haasteeksi aineistoissa kuten teoriapohjassakin esitettiin vankien ominaisuuksia. Kielteistä asennetta digitaalisten palvelujen tai teknologian käyttöön ennakoitiin vangin korkea ikä, pitkä tuomio tai aiempi kokemattomuus älylaitteiden käytön suhteen (Jewkes & Reisdorf 2016b; Oikeusministeriö 2019). Teoreettisessa viitekehityksessä avattiin digiosallisuuden haasteista sosioekonomista asemaa, joka vaikutti esimerkiksi taloudellisiin resursseihin ja sitä kautta mahdollisuuksiin käyttää laitteita. Suomessa digipalveluja käyttävien kuvattiin olevan yleisimmin korkeasti koulutettuja ja hyväosaisia (Hyppönen & Ilmarinen 2016, 2). Valmiiksi sosiaalisesti syrjäytetyt ja esimerkiksi terveydentilaltaan heikosti voivat olivat syrjässä myös digipalveluista, sillä heiltä saattoi puuttua myös pankkitunnukset, joita tarvitaan ylipäänsä palveluihin kirjautumiseen (Hyppönen & Ilmarinen 2016, 3; Oikeusministeriö 2019). Vankipopulaatio vastaa suurelta osin tätä valmiiksi syrjäytyntä joukkoa.

Opinnäytetyön tekijöiden odotukset digitaalisen osallisuuden haasteista keskittyivät vankien ominaisuuksiin, kuten oppimisvaikeuksiin tai päihdeongelmiin. Kuten aiemmin nostettiin esille, huomattavan suurella osalla vankeja on jonkinasteinen oppimista vaikeuttava häiriö. Kansainväliset aineistot tukivat tätä huomiota, mutta sitä ei varsinaisesti esitetty digitaalisen osallisuuden haasteena. Toisaalta Suomessa vangeista 90 prosentilla on päihdeongelma, mikä ei välttämättä vastaa kansainvälistä kuvaa vankien kunnosta. Sen sijaan Van De Steene & Knight (2017a) näkivät digitalisaation mahdollisuutena kehittää opiskelumateriaaleja ja kuntoutusta käyttäjälähtöiseksi, niin että niiden suunnittelussa ja toteutuksessa otetaan huomioon esimerkiksi oppimisvaikeudet. Interaktiivisuudella pystyttiin vastaamaan monenlaisiin tarpeisiin. Toisaalta Oikeusministeriön selvityksessä (2019) syrjäytyneillä ja vakavasti päihdeongelmaisilla kuvattiin olevan kaikista heikoin motivaatio ja välinpitämätön asenne digitaalisia taitoja kohtaan, eikä siihen ollut tarjolla ratkaisua.

7.2 Etäopiskelu, sellipäätteet ja itsepalvelukioskit vankien kehittämisen tueksi

Esiteltäessä digitaalisia mahdollisuuksia vankiloissa aineistoissa puhuttiin paljon opiskelusta vankilassa. Teoreettisessa viitekehyksessä aihetta sivuttiin normaalisuuden toteutumisen ja vankeuslain näkökulmasta, mutta aineistoissa e-oppiminen ja etäopiskelu vankilassa korostui. Siksi analysoitavaa aineistoa täydennettiin manuaalisessa haussa ottamalla mukaan myös etäopiskeluun liittyvää aineistoa. Reisdorf & Rikard (2018) korostivat etäkoulutuksen mahdollisuuksia, sillä sen nähdään olevan yksi keskeisistä keinoista vangeille kehittää itseään ja pärjätä tulevaisuudessa työmarkkinoilla. E-oppiminen ja etäopiskelu virtuaalisissa oppimisympäristöissä mahdollistaa käyttäjälähtöisen kehittämisen, niin että interaktiivisuus tukee ja mahdollistaa kaikenlaisten oppijoiden opiskelua. Interaktiivisuudella tarkoitettiin esimerkiksi äänien ja visuaalisten elementtien käyttämistä tehovälineenä. (Knight 2015; Toreld, Haugli & Svalastog 2018.)

Suomen vankiloissa opiskelutarjonta on rajoittunutta, joten etäopiskelun mahdollisuudet laajentaisivat tarjontaa. Tarjonnan monipuolistuminen antaa aiempaa suuremman valinnan vapauden ja voisi motivoida vankeja itsensä kehittämiseen paremmin, sillä jos tarjolla olevat koulutukset eivät miellytä, on vaikea sellaiseen tarttua, vaikka se parantaisi tulevaisuudennäkymiä. Rikosseuraamuslaitos (2020c) tavoittelee vuonna 2020 integroitumista yhteiskunnan normaalipalveluihin, joihin kuuluu myös koulutusinstituutiot. Yhteistyötä tiivistetään oppilaitosten kanssa.

Digitaalisia palveluja vankiloissa on jo jonkin verran saatavilla kansainvälisesti. Muun muassa Australiassa ja Iso-Britanniassa joissakin vankiloissa oli käytössä itsepalvelukioskeja, joissa vankien oli mahdollista hoitaa asioitaan. Niissä pystyttiin hakemaan töitä, hoitamaan vapautumiseen liittyviä asumisasiota, pitämään yhteyttä läheisiin ja ottamaan yhteyttä vankilan sisällä henkilökuntaan tai vankiyhteisöön. Lisäksi joissain vankiloissa on ollut käytössä sulleissa interaktiivisia televisioita ja näyttöpäätteitä. (McDougall, Pearson, Torgerson & Garcia-Reyes 2017; Knight 2015; Van De Steene & Knight 2017a ja 2017b.) Kuten todettu, Suomessa tilanne digipalvelujen suhteen on, että syksyllä 2020 avataan ensimmäinen älyvankila Hämeenlinnassa naisvangeille. Älyvankilassa sellisiin on asennettu näyttöpäätteet, joita vangit voivat itse käyttää. Rikosseuraamuslaitos lisää kaikissa vankiloissa sähköistä asiointia sujuvoitukseksi asiakasprosesseja ja asiointia. Tietojärjestelmien uudistuksella tavoitellaan toiminnan tuloksellisuutta.

7.3 Yhteiskuntaan kiinnittymistä ja desistanssia digiosaamisella

Vankilassa kehitetyn digiosaamisen nähtiin edistävän yhteiskuntaan kiinnittymistä ja desistanssia monella tapaa. Rikollisuutta selittävistä teorioista aineistossa mainittiin paineteoria, jonka mukaan alempien yhteiskuntaluokkien kokemat yhteiskunnassa yleisesti arvostettujen asioiden saavuttamisen ja todellisten mahdollisuuksien väliset ristiriidat

synnyttävät turhautumista. Sen lisäksi yksilön kokemaa turhautumista ja painetta lisää menetykset ja muut negatiiviseksi koetut elämän muutokset. Tällainen paine saattaa kasvattaa rikosalttiutta jo valmiiksi huono-osaisilla ihmisillä. (Kivivuori ym. 2018, 163-164.)

Matalalla koulutustasolla, työttömyydellä ja taloudellisilla ongelmilla on syy-yhteys suomalaiseen rikollisuuteen (Kivivuori ym. 2018, 163). Aineistossa digitalisaatio nähtiin mahdollisuutena vähentää vankien kokemaa painetta, kun he saivat tilaisuuksia kontrolloida omia asioitaan ja kouluttautua. Digitalisaatio mahdollistaa vankien itseohjautuvuuden kehittymisen. (McDougall, Pearson, Torgerson & Garcia-Reyes 2017.) Tällä hetkellä digitalisaation ulkopuolelle jääneissä vankiloissa tilanne on, että vangit eivät voi hoitaa omia asioitaan juurikaan itsenäisesti. Internetin käyttöön ja pankkitunnusten haltuun saamiseen tarvitaan aina tietyn lupamenettelyn läpikäyminen, vaikka internetin käyttöä valvotaan tilanteessa fyysisesti. Mahdollisuudet itseohjautuvuuteen ja oman elämän kontrollointiin vankeusaikana ovat siis huonot, sillä internetiin ja ylipäätään tietotekniikkaan käsiksi pääseminen toteutuu jäykän prosessin kautta. Vangeilla nähtiin olevan kuitenkin motivaatiota sähköisten palveluiden kautta omien asioiden hoitamiseen, mutta vapaammin käytettävät palvelut voisivat nostaa motivaatiota entisestään. (Oikeusministeriö 2019.)

Kouluttautuminen edistää positiivisempia tulevaisuudennäkymiä, sillä sen avulla voitiin hankkia töitä, jotka nostavat elintasoja (Reisdorf & Rikard 2018). Teoreettisessa viitekehyksessä avataan erilaisia desistanssia edistäviä tekijöitä, joita ovat muun muassa kouluttautuminen ja mahdollisuudet työelämään kiinnittymisestä. Koulutus nousi yhdeksi tärkeimmäksi asiaksi, joka edistää yhteiskuntaan kiinnittymistä, tukee desistanssia ja vaikuttaa mahdollisuuksiin menestyä ja turvata toimeentulo. Kouluttautumisella on suuri merkitys itsensä kehittämisen kannalta.

Digitalisaatio luo uusia mahdollisuuksia myös kuntoutuksen toteuttamiseen. Hytti (2020) esittää, että etäkuntoutuksena voidaan toteuttaa ohjelmia, jotka edistävät vuorokausirytmien, riippuvuuksien hallintaa tai esimerkiksi sosiaalisten suhteiden käsittelemistä. Etäkuntoutuksen etuina on sen joustavuus ja mahdollisuudet tavoittaa asiakkaita maantieteellisestä sijainnista huolimatta. Samassa lähteessä tuotiin esiin vertaistuen merkitys osallisuudelle ja sen hyödyntäminen kuntoutuksessa. (Hytti 2020.) Knightin artikkelissa (2018) esiteltiin vapautuville vangeille saatavilla oleva sovellus, jonka kautta tarjottiin vertaiskokemuksia rikollisuudesta irrottautumisesta. Edellä mainittuihin lähteisiin perustuen vertaistuen ja kokemusasiantuntijuuden hyödyntäminen vankeusaikana voisi olla digitalisaation myötä kannattavaa ja aiempaa laajempaa. Kokemusasiantuntijoiden käyttäminen vankiloissa on törmännyt turvallisuuskysymyksiin, mutta kokemusasiantuntijoiden tuominen vankilaan digitaalisuutta hyödyntäen ratkaisisi turvallisuuskysymyksen. Esimerkiksi Irti rikoksista ry on aloittanut koulutettujen kokemusasiantuntijoiden toteuttaman desistanssiin liittyvän podcast-sarjan, jota on jo hyödynnetty Vantaan vankilassa nuorten osastolla. Vertaisuuden ja

kokemusasiantuntijuuden hyötyjä vankien kuntoutuksessa tulisi selvittää ja niiden merkitys tunnistaa.

8 Pohdinta

Alkujaan aihe valittiin sen ajankohtaisuuden vuoksi ja halusta tuottaa jotain aidosti alaa hyödyttävää. Prosessin edetessä ja aiheeseen syventyessä se herätti paljon kysymyksiä, joihin haluttiin vastauksia. Vankien asema digitaalisessa yhteiskunnassa herätti keskustelua ja ajatuksia ihmisoikeuksien toteutumisesta sivistyneessä yhteiskunnassa. Aiheesta sai viritettyä hedelmällisiä keskusteluja myös sellaisten henkilöiden kanssa, jotka eivät muutoin ole kosketuksissa rikosseuraamusalaan. Opinnäytetyön viimeisessä luvussa reflektoidaan omaa ammatillista toimintaa, paneudutaan tutkimuksen eettisyyteen ja luotettavuuteen sekä pohditaan tutkimuksen hyödyllisyyttä ja jatkokehitysmahdollisuuksia.

8.1 Oman ammatillisen toiminnan reflektointi

Opinnäytetyön aiheen ja menetelmän vaihtuminen kokonaan uuteen kesken pitkään työstyttettyä toiminnallista opinnäytetyötä aiheutti tekijöille tilanteen, johon jouduimme sopeutumaan nopeasti. Kirjallisuuskatsaus menetelmänä oli opinnäytetyön tekijöille tuntematon, sillä menetelmää ei opintojen aikana ole opetettu. Rikosseuraamusalan sosionomikoulutuksessa kirjallisuuskatsauksia on tehty vasta pari, joten haasteena oli sisäistää kirjallisuuskatsaustyyppisen opinnäytetyön prosessi vailla esimerkkejä. Aineistoa kirjallisuuskatsauksen menetelmästä oli saatavilla niukasti, etenkin, koska kirjastot olivat suljettuina opinnäytetyöprosessin aikana. Tarvittavaa kirjallisuutta ei ollut saatavilla digitaalisessa muodossa juurikaan, joten menetelmä oli omaksuttava itsenäisesti muutaman lähteen avulla.

Opinnäytetyön työnjaon toteutimme aluksi jakamalla muut kuin itse kirjallisuuskatsauksen toteutuksen. Teoriaa rakennettiin pitkälle itsenäisesti, mutta jatkuvasti siitä keskustellen ja ajatuksia vaihtaen. Työn jaon perusteena oli henkilökohtaiset kiinnostuksenkohteet ja erityiset osaamisalueet. Kirjallisuuskatsauksen osiossa lähes kaikki tehtiin yhdessä esimerkiksi videoyhteyksiä hyödyntäen, sillä menetelmä oli molemmille vieras. Yhdessä tekemisellä haimme tutkimuksen luotettavuutta, kun meitä oli kaksi valvomassa ja varmistamassa aineiston hakemista.

Opinnäytetyön prosessin voi sanoa kasvattaneen molempien tekijöiden ammatillisuutta. Englanninkielisen aineiston kääntäminen ja omaksuminen kasvatti kielitaitoa ja alan sanaston osaamista. Uuden tutkimusmenetelmän hallitseminen kasvatti itseluottamusta ja taitoa hakea ja lukea tieteellistä tekstiä.

8.2 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus

Tutkimusta tehtäessä tulee aina ottaa huomioon eettisyys. Tutkimuksen eettisiä näkökulmia on pohdittava jo ennen käytännön työtä ja eettisen tutkimusotteen on säilyttävä koko tutkimusprosessin ajan. Hyvän tieteellisen käytännön mukaan tutkijan on noudatettava tutkimusetiikkaa siten, että tuo ilmi kaiken aukottomasti ja vilpittömästi. Laiminlyömällä käytäntöjä tutkimuksen luotettavuus ja oikeellisuus kärsivät. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012, 6-9.)

Opinnäytetyötä varten ei ole tehty haastatteluja, kerätty henkilötietoja tai tutkittu henkilökohtaisia kirjoituksia, joten tutkimukselle ei ole tarvinnut anoa erikseen lupaa. Tutkimuksella on kuitenkin tilaaja, DigilN-hanke, joka on antanut opinnäytetyön aiheen ja toiveet tutkimusta varten. Opinnäytetyön aikana tilaajaan on oltu yhteydessä ja kerrottu tutkimuksen etenemisestä, jotta tutkimus palvelisi tilaajaa mahdollisimman hyvin. Internetistä tietoa etsiessä on noudatettava tutkimuksen hyvää tieteellistä käytäntöä siinä missä muissakin tutkimuksissa, ja otettava yhtä lailla huomioon henkilötietolaki. Internetistä tietoa etsiessä on kiinnitettävä huomiota siihen, miltä sivuilta ja millaista tietoa kerää (Kuula 2011, 192-193.) Tutkimuksen aineisto on kerätty julkisista tietokannoista ja jokainen tutkimusartikkeli on julkisesti saatavilla. Osassa tutkimuksista tietoa on kerätty haastatteluin, mutta henkilötunnistetiedot on häivytetty, joten opinnäytetyössä ei ole tarvinnut lähteä rajaamaan yhdenkään aineiston sisältöä.

Tutkimuksen luotettavuutta pohdimme monessa kohtaa opinnäytetyön prosessia. Koronaepidemian aiheuttama poikkeustilanne vaikutti aineiston saatavuuteen, sillä kirjastot olivat suljettuina. Aineistoista oli hyödynnettävissä vain verkosta löytyvät lähteet, joten relevanttia aineistoa teoreettisen viitekehityksen ja yhteiskunnallisten lähtökohtien tueksi on voinut rajautua pois. Toisaalta kirjallisuuskatsauksen lähteisiin poikkeustilanne ei luultavasti juurikaan vaikuttanut, sillä tutkimusartikkeleita on yleensä hyvin saatavilla verkkoaineistona. Kirjallisuuskatsauksen aineistona on tosin käytetty vain sellaista aineistoa, johon meillä oli pääsyoikeudet esimerkiksi Laurea ammattikorkeakoulun kirjastotunnuksien kautta.

Kirjallisuuskatsauksen osiota rakennettaessa haasteeksi muodostui menetelmän heikko tuntemus, jonka pelättiin vaikuttavan aineistosta saataviin tuloksiin. Menetelmää kuitenkin kokeiltiin yhdessä moneen otteeseen tekemällä erilaisia testihakuja ja toisaalta tekemällä tuplahakuja, joissa kokeilimme, pääsemmekö molemmat samoilla hakusanoilla ja rajoituksilla samoihin tuloksiin. Varsinaiset aineistonhaut ja rajaukset toteutettiin vasta sitten, kun oli varmistuttu menetelmän riittävästä hallinnasta.

Aineistonhaku oli systemaattista ja se on avattu omissa taulukoissaan, jotta se olisi toistettavissa. Toistettavuus tukee tutkimuksen luotettavuutta. Systemaattisen haun lisäksi aineistoa on pyritty täydentämään manuaalisilla hauilla syöttämällä eri tietokantoihin aihepiirin

tutkijoiden nimiä, jotta relevanttia tutkimusaineistoa ei jäisi ulkopuolelle. Toisaalta kuten kuvailevan kirjallisuuskatsaukselle on ominaista, hakustrategiaa jouduttiin muuttamaan jopa kesken aineiston analyysin, jos artikkeleissa viitattiin toistuvasti johonkin tiettyyn lähteeseen, jota ei aineistonhaussa ollut tullut esille. Tällainen artikkeli valittiin mukaan vielä analyysin viime metreillä, kun sen pois jättämisen katsottiin vääristävän tuloksia.

Kirjallisuuskatsauksen tuloksien pohjalta jäimme pohtimaan, olivatko aineistonhaun tai aiheen rajaukset määritelty liian kapeiksi. Aineistoissa nousi esille moneen otteeseen e-oppiminen ja digitaalinen opiskelu, jonka merkityksellisyys aiheen kannalta avautui vasta prosessin edetessä. Esiin nousseita asioita ei voinut tutkimuksen eettisyyden varmistamiseksi jättää huomiotta, joten opiskeluun liittyviä aineistoja otettiin mukaan, vaikka ne alun perin oli rajattu aineiston haussa ulos. Toisaalta aineiston analyysiin valittu määrä johtui ylipäänsä aiheen vähäisestä tutkimuksesta. Tutkimusartikkeleissa toistuivat hyvin pitkälti samoja tutkijoita, joihin viitattiin ristiin. Tutkimuksen luotettavuutta ja uskottavuutta lisäsi kuitenkin se, että yleisesti ottaen tutkimusartikkelit olivat vertaisarvioituja ja alansa keskeisten tutkijoiden julkaisuja.

Tutkimuksen luotettavuutta osaltaan lisää se, että tekijöitä oli kaksi. Aineistonhaku toteutettiin kaksinkertaisena niin, että opinnäytetyön tekijät istuivat vierekkäin ja käyttivät samoja rajauksia ja hakusanoja. Tällä haluttiin varmistua tiedonhaun toistettavuudesta, joka lisää tutkimuksen luotettavuutta. Molemmat tekijät tutustuivat tutkimusaineistoon ja täydentäneet jotakin, mikä olisi voinut jäädä huomiotta toiselta. Tieteelliset artikkelit olivat englanniksi, joten jossakin määrin alkuun tuotti haasteita artikkeleiden kääntäminen. Rutiinia tieteellisten artikkeleiden lukemiseen ei välttämättä ollut aikaisemmin, saati sitten englanniksi, joten molempien huolellinen tutustuminen aineistoon ehkäisi väärinymmärrysten päätymistä kirjallisuuskatsaukseen. Lisäksi jotkin termit, kuten erilaisiin päättäjiin tai vankilan virkailijoihin viittaavat sanat eivät olleet suoraan suomeksi käännettävissä, sillä vankilajärjestelyissä oli eroja eri maiden välillä. Termien soveltaminen suomeksi oli haastavaa, sillä tulosten vinoutumista oli vältettävä.

8.3 Tutkimuksen hyödyllisyys ja kehittämisehdotukset

Kirjallisuuskatsauksesta saatujen tulosten ja niistä johdettujen johtopäätösten perusteella voidaan todeta vankilan onnistuneen digitalisaation olevan kompleksinen ja monen tekijän summa. Digipalveluita vankilaan tuotaessa on otettava huomioon vallitseva ympäristö, vankien kyvyt ja toiveet, henkilökunnan taidot ja resurssit sekä Rikosseuraamuslaitoksen tavoitteet vankien kuntoutukselle. Näiden lisäksi kustannustehokkuus on laskettava mukaan suunnitelmiin.

Aineistosta nousi esiin, että vangit olivat yleensä jo vankilaan tullessaan sosioekonomisesti huonossa asemassa ja palautuvat yhteiskuntaan yhä huono-osaisina. Vaikka tutkimuksissa ei niinkään tullut esiin vankien päihdeongelmat, ei niitä voi olla sivuuttamatta, kun puhutaan

suomalaisista vangeista. Pähdeongelmat tuovat omat haasteensa vankilan kuntoutukselle ja ne tulisi ottaa huomioon myös vankilan digipalveluita suunniteltaessa. Vankeusaika on kriisi ja erityisesti ensimmäiset viikot vankeusaikana ovat tuomitulle kaikkein kriittisimmät. Uusi ympäristö uusine sääntöine ja ihmisineen ja oman elämän pysähtyminen hajottaa vangin mieltä ja lisää itsemurhariskiä. Vankilaan saapuessaan vanki joutuu matkaselliin, jossa oltavat eivät ole mukavimmat. Tutkimusta voi olla vaikeaa tehdä, mutta heräsi ajatus, voisiko vankeuden aiheuttamaa kriisiä lieventää sellipäätteen välityksellä. Voisiko etenkin ensimmäisten viikkojen turhautuneisuutta ja itsetuhoisia ajatuksia ehkäistä vankilan digipalveluilla?

Päätelaitteet voisivat tarjota vangille mielekästä ajanvietettä ja lievittää stressiä. Mahdollisuuksia on monia ja yksilöllisiä tarpeita on yhtä monta kuin vankeja. Joillekin musiikki tai elokuvien katselu voi toimia rauhoittavana tekijänä, joka vie ajatukset pois nykyhetkestä, toisilla se on kirjoittaminen, joillain pelien pelaaminen ja yhdelle voi toimia keskusteluapu. Välineitä kriisin selättämiseen tulisi olla saatavilla sellissä, eikä siten, että se vaatii vankia odottamaan virka-aikoina työskenteleviä kuntoutussektorin työntekijöitä. Tarjoamalla virtuaalitodellisuuksia ja yhteiskunnan jokapäiväisiä palveluita, tuomion alkaminen ei välttämättä aiheuttaisi vangille niin suurta shokkia.

Suomessa on ympärivuorokautisesti toimivia kriisipuhelimia sekä internetissä toimivia chatteja ja tukipisteitä, joihin kuka tahansa voi ottaa anonymisti yhteyttä. Palveluissa on huomioitu myös ruotsin-, englannin- ja arabiankieliset asiakkaat. Vankilassa tulisi tunnistaa vankien mahdollisen kriisiavun tarpeet vuorokauden ajasta riippumatta ja taata heille mahdollisuus yhteiskunnan normaalipalveluihin tässäkin asiassa. Anonyymi pääsy kriisipalveluiden pariin omasta sellistä käsin saattaisi madaltaa vankien kynnystä hakea apua. Vanheissa on myös muuta, kuin äidinkielenään suomea puhuvia ja omankielisten palveluiden saatavuus toteuttaisi normalisuusperiaatetta ja tarjoaisi yhtäläiset palvelut kaikille vangeille. Kriisipalveluita varten sellipäätteellä voisi olla älypuhelimista tuttu Hätäpuhelu-painike, josta pääsisi soittamaan kriisipäivystykseen tai joka yhdistäisi keskustelupalveluun. Näin vangin ei tarvitsisi alkaa metsästäämään tietoa internetistä ja palveluihin hakeutumisen kynnys saattaisi madaltua entisestään.

Aineistossa oli yllättävää yleinen vallitseva mielipide vankilan digitalisaatiosta ja turvattomuuden pelosta. Tutkimusaineistossa kuvattiin kansainvälistä tilannetta, joten siitä ei voida suoraan vetää johtopäätöksiä asenteista Suomen vankiloissa. Toisaalta heräsi kysymys siitä, miksi asenteet Suomen vankiloissa poikkeaisivat näkyvästi esitetyistä. Kehitettäessä vankiloiden digitalisoimista, olisi huomioimisen arvoista myös vankilan henkilökunnan asenteet, sillä muutosvastaisuus saattaa hidastaa ja vaikeuttaa muutoksen prosesseja. Älykäs vankila -hanke on alkanut vasta vuonna 2019, joten vastaavaa ei ole kuitenkaan tutkittu vielä Suomessa. Vankilan henkilökunnan ja vankien käyttäjäkokemuksia vankilan digitalisaatiosta tullaan tutkimaan alkuvuonna 2021, jolloin asenteistakin saattaa olla alustavia tutkimustietoja.

Rikostaustaisten asenteita sähköisten palveluiden käyttöön selvitetään kyselyllä lähitulevaisuudessa.

Digipalveluiden saavutettavuus ei ratkea vain asentamalla sellipäätteitä vankiloihin. Vankilan tulo-oppaassa tulisi olla ohjeita päätelaitteiden käyttöön ja sisältää tiivistetysti niihin liittyvät mahdollisuudet ja järjestyssäännöt. Tulo-oppaaseen tai vangin vastaanottoon voisi liittyä jonkinlainen lyhyt videoesitys sellipäätteestä tai saatavilla olevista digipalveluista vangin äidinkielellä, jotta kaikki vankilaan saapuvat saavat yhtäläiset lähtökohdat digipalveluiden käyttöön. Videoesityksien demoja tai tulo-oppaiden uudelleenkirjoittamista voisi käyttää opinnäytetyön tai muun pienimuotoisemman tutkimuksen tuottamisen aiheena, jolloin taloudelliset resurssit pysyisivät kurissa ja samalla alalle saataisiin uusia ammattilaisia, jotka ymmärtävät älyvankiloiden mahdollisuuksia.

Sellipäätteet tai tabletit voisivat mukailla älypuhelimien sovelluskuvakkeita, jotka ovat universaaleja. Se saattaisi tukea vangin digitaalista osallisuutta riippumatta siitä, onko vangilla lukutaitoa tai millaisista taustoista vanki tulee ja mihin vanki tulevaisuudessa vapautuu tai muuttaa. Kuvakkeiden ymmärrettävyyttä ja helppolukuisuutta tulisi testata ennen käyttöönottoa mahdollisimman heterogeenisellä vankiryhmällä ja mahdollisella verrokkiryhmällä siviilissä, jotta saataisiin yleistettävissä olevia tutkimustuloksia.

Sosiaalisella kontrollilla tai pikemminkin sen puutteella on tutkittu olevan vaikutusta yksilön rikosalttiuteen. Vahvimpia sosiaalisen kontrollin siteitä luovat parisuhde ja perhe. Näiden ylläpitäminen vankilassa on tehty vaikeaksi. Älylaitteiden avulla vanki voisi pitää yhteyttä perheeseen ja läheisiinsä monipuolisemmin ja vaivattomammin, mikä mitä todennäköisemmin motivoisi pidättäytymään rikoksista. Videopuhelun välityksellä jaettu hetki läheisen kanssa häivyttää vankilan ja ulkopuolisen maailman kontrastia. Perhesuhteiden tukemisella vangin sekä lapsen oikeudet toteutuisivat ja lapsi-vanhempi -suhde ei välttämättä kärsisi niin paljoa, kun yhteydenpitoon ei tulisi mittavia katkoksia. Iltasadun lukemisen voisi hoitaa jopa reaaliajassa, kun se aikaisemmin on ollut mahdollista muistitikulle luettuna niin, että vankilan henkilökunta on sen postittanut vangin lapselle. Voidaan ajatella, että pidemmällä tähtäimellä osallisuutta lisäävällä digivankilalla voitaisiin ehkäistä huono-osaisuuden ja rikollisuuden ylisukupolvisuutta, kun lapsella olisi oikeus molempiin vanhempiin ja vankilasta vapautunut vanhempi ei enää jatkaisi rikollisella tiellä.

Kokemusasiantuntijoita ja vertaisia voitaisiin käyttää osana vankilan kuntoutusta. Kokemusasiantuntijoiden voi olla vaikeaa päästä vankilaan kertomaan kokemuksistaan, mutta he voivat tarjota vertaisuuden kokemuksia podcastien tai vankilaradion muodossa. Ohjelmat olisivat kuunneltavissa vapaasti valittavana ajankohtana. Samaistuttavien kokemusten avulla vangilla saattaa sytyä motivaatio muutokseen vangin saadessa ikään kuin todisteita siitä, että vankilakierteestä ja rikollisuudesta on mahdollista irrottautua. Kokemusasiantuntijuuden

hyödyntämisellä voidaan tukea vangin identiteetin muutosta ja pystyvyyttä, joka kantaa siviiliin.

Vankeudenaikaisella opiskelulla ja digitaitojen karttumisella voi olla myötävaikutusta vangin uravalintaan. Heräsi ajatus, että varsinkin pitkää tuomiota suorittavat ovat jokseenkin tottuneita eristäytyneisyyteen. Vangit haaveilevat usein hyvästä toimeentulosta ja niin sanotusti helposta rahasta. Nykymaailmassa arvostetaan hyviä digitaitoja ja niiden avulla voi päästä hyvälle tienesteille. Mitä, jos halukkaille vangeille opetettaisiinkin ohjelmointia? Opiskelu on käytännössä mahdollista toteuttaa täysin etänä ja vanki voisi motivoitua siitä, että työllistyminen olisi mahdollista jo vankeusaikana, eikä tarvitsisi poistua omasta sellistään.

Digitaalisten palveluiden kehittämisessä tulisi kiinnittää huomiota koko vankilaorganisaation muutosjohtamiseen. Merkittävät muutokset aiheuttavat hämmennystä ja pelkoa. Kansainvälisissä tutkimuksissa osoitettiin, että vankilan henkilökunnalla oli vastahakoisia asenteita vankilan digitalisaatiota kohtaan. Mikäli Suomessa havaitaan vastaavaa, olisi tärkeää, että Rikosseuraamuslaitoksen työntekijöiltä selkeästi vaadittaisiin myönteistä suhtautumista vankilan digitalisoimiseen ja muutosten tarpeelle esitetään selkeät perusteet. Tilanne, jossa muutosta hidastaa työntekijöiden pelot ja toisaalta haluttomuus muutokseen, on mahdollinen. Digitalisaatiosta ja vankien digiosallisuudesta on hyötyä myös vankilan henkilökunnalle, joten sitä pitäisi korostaa. Vankilan henkilökunnan myönteinen asennoituminen ja hyvät digi- ja ohjaustaidot voisivat motivoida vankeja digilaitteiden käyttämiseen. Turvallisuusorientoituneen henkilöstön voisi ajatella arvostavan sitä, että digitalisoimisen myötä vankila saattaa olla aiempaa rauhallisempi. Älykäs vankila -hankkeessa on huomioitu vankilan edellyttämä turvallisuusnäkökulma, ja kehittämistyössä on ollut mukana myös vankilan turvallisuuden kanssa tekemisissä olevaa henkilökuntaa.

Huomioiden kansainväliset tutkimustulokset, henkilökunnalle tulee antaa tilaa prosessoida muutosta ja miettiä, miten se tulee muuttamaan heidän työkuvaansa. Erilaiset työpajat aiheeseen liittyen voisivat auttaa muutosprosessin käsittelemisessä. Pitää muistaa, että kyse ei ole vain muutos vankien arkeen vaan myös yhtä lailla vankilan henkilökunnan jokapäiväiseen työhön, joten heidän näkemyksiään olisi hyvä ottaa huomioon. Vankilan henkilökunnalla saattaa olla hyviä ja käyttöönotettavia ratkaisuja, koska heillä on vankituntemusta ja he ymmärtävät myös vankilan puitteita. Työntekijöiden digipalveluiden osaamiseen, kehittämiseen ja mielipiteisiin liittyen olisi mahdollista tehdä opiskelijajohtoisia työpajoja.

Tulevaisuudessa, kun digitalisaatio levittäytyy laajemmin suljettuihin vankiloihin, on oletettavaa, että se vaatii työntekijöiltä yhä parempia digilaitteiden hallinnan taitoja. Tähän mennessä vankilassa työskenteleviltä ei ole vaadittu älylaitteiden osaamista, mutta olisi suositeltavaa, että jatkossa heillä olisi jonkinlaiset perustaidot. On oletettavaa, että moni osaa jotenkuten älylaitteita käyttää, mutta tarpeenmukainen osaaminen olisi taatumpaa, jos siihen

saisi koulutusta jo alalle opiskellessa. Samalla se tukisi uusien alalle tulevien suhtautumista digitaaliseen vankilaympäristöön. Työntekijöiden koulutuksen on pysyttävä ajan hermolla.

Töihin tultaessa vankilan perehdytysprosessiin olisi hyvä sisällyttää vankilassa käytettävien digilaitteiden käyttöä, jotta työntekijät osaavat tarvittaessa opastaa vankia laitteiden käytössä. Samanaikaisesti vankilan henkilökunnalla pitää olla käsitys siitä, mihin kaikkialle vangeilla on pääsy digilaitteilla, jotta vankilan turvallisuutta pystytään pitämään yllä ja säästytään mahdollisilta väärinymmärryksiltä. Vankilan työntekijöiden on ymmärrettävä useimpien vankien lähtökohdat digitaaliselle kuntoutukselle, eikä työntekijän tule turhautua siitä, että saatetaan lähteä niin sanotusti ihan alkupisteestä. Työntekijöiden perehdytyksessä on mietittävä, opetetaanko jokaiselle työntekijälle yhtäläiset asiat vai jaetaanko työntekijöille erilaisia vastuu- tai osaamisalueita. Oletettavasti työntekijöiden roolit tulevat pysymään digitalisaatiosta huolimatta melko samoina, jolloin opinto-ohjaajan on osattava auttaa vankeja opintoihin liittyvissä asioissa ja siten hallittava erilaisia digitaalisia oppimisympäristöjä, kun taas vanginvartijoilta oletetaan valvontaan ja turvallisuuteen liittyvää osaamista ja miten laitteiden väärinkäytökset voidaan huomata.

Vaikka roolit tulevat mahdollisesti pysymään nykyisellään, eikä kenenkään työstä tule vähemmän merkittävää digipalveluiden myötä, mutta vankiloiden digitalisaatio tulee muuttamaan varmasti jokaisen työntekijän työnkuvaa.

Vankilan digitalisaatio tulee muuttamaan varmasti jokaisen työntekijän työnkuvaa, mutta kenenkään työstä ei tule vähemmän merkittävää sen myötä. Työn järjestelyt saattavat muuttua. Miten sähköiset asiointilomakkeet näkyvät työntekijän päätelaitteella ja pystyykö työntekijä asettamaan niitä prioriteettijärjestykseen? Voiko työntekijöiden päätelaitteisiin asentaa jonkinlaisen työjonon, jonka näkymästä pystyy reaaliajassa seuraamaan, mitkä asiat ovat työn alla, mitkä pitäisi hoitaa pikimmiten ja mitkä ovat hoidettavissa myöhemmin? Jos tämä olisi tavallisen kalenterin lisäksi mahdollista, olisivatko työntekijät halukkaita käyttämään kyseistä työjonoa ja voisiko siitä samalla työnantaja nähdä työnajan kohdennukset? Uusien käyttöjärjestelmien suunnittelu ja asennus vaatii taloudellisia resursseja ja uuden opettelua, mutta niillä saattaisi olla käytännön työtä helpottavia ja nopeuttavia vaikutuksia ja voisi säästää taloudellisia resursseja pidemmällä tähtäimellä.

Vankilan kulttuurin on tutkittu muuttuvan rauhallisemmaksi digitalisaation myötä, kun vangit oppivat uudenlaisia ongelmanratkaisutaitoja, viihtyvät paremmin selleissään ja heillä on mielekästä tekemistä. On mahdollista, että digitalisaatio vähentää tarvetta fyysiselle valvonnalle ja säästää siten Rikosseuraamuslaitoksen varoja. Lisäksi esimerkiksi eri viranomaisten tapaamiset sähköisesti järjestettynä vähentävät tarvetta lähteä saattamaan vankia vankilan ulkopuolelle. Päätelaitteiden rajoituksilla, jäljitettävyydellä ja etävalvonnalla voitaisiin keskitetysti hallinnoida laitteita ja vartijoille saattaisi jatkossa syntyä

etätyömahdollisuuksia. Voi olla, ettei kaikkien vartijoiden tiedot riittäisi digilaitteiden tarvittavaan etävalvontaan ja Rikosseuraamuslaitokselle saattaisi syntyä tarve palkata virtuaalimaailman vartijoita, jotka ovat IT-alan osaajia.

Digitaalisia palveluita vankilaan tuotaessa on tunnistettava vankien kuin myös työntekijöiden lähtökohdat ja resurssit oppimiselle. Vankilaan voitaisiin tuoda työpajoja, joissa koulutetaan henkilökuntaa ja vankeja, joko yhdessä tai erikseen. Työpajat mahdollistaisivat osallisuutta ja yksilöllistä oppimista. Työpajat voisivat toimia etenkin lyhytaikaisvangeille, joilla ei ole tuomion pituuden vuoksi aikaa kouluttautua vankilassa enempää. Kirjastot tai vankien kuntoutukseen perehtyneet järjestöt voisivat toimittaa digipajoja vankilassa, joka tukisi vankien normaalisuusperiaatteen toteutumista. Kirjastoissa järjestetään digiosaamisen pajoja, joten palveluiden vieminen vankilaan ei olisi luultavasti iso investointi.

Haastavia ovat ne vangit, joilla ei ole minkäänlaista motivaatiota digilaitteiden käyttöön tai opiskeluun. Voidaankin miettiä, että mitä on odotettavissa, jos vanki ei halua käyttää päätelaitteita, mutta se on ainoa keino lähettää asiointilomake vankilan erityisohjaajalle. Onko tällöin pakko ainoa keino motivoimaan vai onko edelleen vangeille heidän halutessaan tarjottava mahdollisuus paperisiin asiointilomakkeisiin? Vangeilta ei edellytetä kuntoutumista, mutta jos vanki kieltäytyy päätelaitteiden käytöstä, eikä ole halukas opettelemaan uusia taitoja, miten vankila pystyy vastaamaan näihin? Vankilan digitalisaatio tukee normalisaatiota, mutta onko yksilöllä enää vapautta valita, jos hänellä ei ole halua eikä kykyä omaksua digitalisoitunutta yhteiskuntaa? Miten varautua mahdollisesti tämänlaisiin tilanteisiin ilman, että se menee niin sanotusti tahtojen taistoksi?

DigiIN-hanke tekee syksyllä 2020 vaikuttavuustutkimusta Hämeenlinnan naisvankilasta. Älyvankiloiden levitessä voitaisiin tutkia sukupuolten välisiä eroja vankeusaikaisen digitaalisessa osallisuudessa ja tehdä vertailututkimusta eri rikosseuraamusalueiden älyvankiloista. Vangin iällä ja tuomion pituudella on tutkitusti merkitystä digitaalisten taitojen omaksumisessa, joten sitä voisi tutkia Suomessa lisää. Pitkittäistutkimuksilla saataisiin luotettavaa tietoa yksilön käytöksen muutoksista, mutta tutkittavien määrä ei välttämättä voisi olla kovinkaan suuri ja monivuotiset tutkimukset ovat tutkittaville raskaita.

Lyhyempään kestäväillä tutkimuksilla voitaisiin kartoittaa sitä, muuttuuko vankien opiskelun suuntautuminen, kun opiskelumahdollisuudet moninkertaistuvat eri koulutuslinjojen saatavuuden kautta. Siten saataisiin tietoa siitä, että vastaako vankilan digipalveluiden tarjonta kysyntään tai nouseeko koulutuksista jokin uusi trendi, johon ei ole aiemmin ollut pääsyä. Vankien työllistymisasteesta voisi tehdä vertailevaa tutkimusta ennen ja jälkeen vankilan digitaaliuudistuksen, sekä tutkia sitä, työllistyvätkö vangit niihin ammatteihin, mitä ovat opiskelleet vankeusaikana. Näiden eri tutkimusten avulla saataisiin kattavaa tietoa digipalveluiden hyödyistä vankeusaikana. Vankeusaikana päätelaitteet voisivat kerätä dataa

siitä, mihin päätelaitteita useimmiten käytetään ja kuinka pitkiä aikoja päätelaitteilla vietetään.

Lopuksi vielä todettakoon, että digitaalinen vankilaympäristö tarjoaa vangeille lukuisia mahdollisuuksia ja yksilöllisiä tapoja oppia. Käyttäjälähtöisyys edellä voidaan tukea yksilöllistä kuntoutumista ja jokainen, joka pääsee irti rikoskierteestä, on voitto koko yhteiskunnalle. Vankilassa ”istuttaminen” on jo itsessään kallista, joten olisi taloudellisesti kannattavaa rajata vankien oikeuksia vain ja ainoastaan siten, kuin vankeuslaki määrää. Muiden ihmisoikeuksien toteutumista on vankiloissa edistettävä, jotta vangin kuntoutuminen voi olla kokonaisvaltaisempaa ja siten yhteiskunnalle edullisempaa.

Vankeusaika voi olla täydellinen mahdollisuus pysähtyä miettimään elämänsä suuntaa ja ottaa apua vastaan. Vankilan virtuaalitodellisuudella voidaan opettaa yhteiskunnan normeja ja sääntöjä, jotka vanki vapauduttaan on omaksunut osaksi identiteettiään. Vankilan kuntoutuksessa on muistettava, että jokaisella on omanlaisensa tavoitteet ja resurssit päästä määränpäähensä. Toisen tavoite on se, että asuu tuetussa asumisessa, mutta pidättäytyy rikoksista. Toiselle taas on tärkeää opiskella vankeusaikana ja päästä hyväpalkkaiseen työhön vapauduttuaan ja tehdä siinä ohessa vapaaehtoistöitä. On muistettava, että nämä molemmat esimerkit ovat yhteiskuntamme kannalta merkittäviä. Jokainen varmasti toivoisi, että vapautuva vanki olisi yhteiskuntakelpoinen eikä ainakaan tekisi rikoksia enää.

Lähteet

Painetut

Cooper, H. 1998. *Synthesizing Research: a Guide for Literature Reviews*. Thousand Oaks: Sage Publications, Inc.

Kivivuori, J., Aaltonen, M., Näsi, M., Suonpää, K. & Danielsson, P. 2018. *Kriminologia. Rikollisuus ja kontrolli muuttuvassa yhteiskunnassa*. Tallinna: Gaudeamus Oy.

Kuula, A. 2011. *Tutkimusetiikka: Aineistojen hankinta, käyttö ja säilytys*. Jyväskylä: Bookwell Oy.

Salminen, A. 2011. *Mikä kirjallisuuskatsaus? Johdatus kirjallisuuskatsauksen tyypeihin ja hallintotieteellisiin sovelluksiin*. Vaasa: Vaasan yliopiston julkaisuja

Sähköiset

Desistance, Identity and Belonging. 2014. YouTube-video. Viitattu 30.3.2020

<https://www.youtube.com/watch?v=9OAZ0huxpz0>

DigiIN. 2020a. Tietoa hankkeesta. Viitattu 22.3.2020

<https://www.digiin.fi/tietoa-hankkeesta/>

DigiIN. 2020b. Sosiaalisesti syrjäytyneet. Viitattu 22.3.2020

<https://www.digiin.fi/sosiaalisesti-syrjaytyneet/>

European Union Agency For Fundamental Rights. Viitattu 20.4.2020.

<https://fra.europa.eu/en>

Hallituksen toimintasuunnitelma. 2019. *Osallistava ja osaava Suomi - sosiaalisesti taloudellisesti ja ekologisesti kestävä yhteiskunta*. Valtioneuvoston julkaisuja. Viitattu 22.3.2020

http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161823/Hallituksen_toimintasuunnitelma.pdf?sequence=4&isAllowed=y

Harrison, L. 2014. Prisoners and Their Access to the Internet in the Pursuit of Education. *Alternative Law Journal*.

<https://doi.org/10.1177/1037969X1403900304>

Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveystoimiala. 2020. Sosiaalinen raportti. Etsivän lähityön katuhavaintoja maaliskuu 2020. Viitattu 15.4.2020.

<https://www.hel.fi/static/sote/sosrap/raportit/etsivan-lahityon-katuhavaintoja-maaliskuu-2020.pdf?fbclid=IwAR3gCwDqftKqjOmltPFOLhev3PrrBNhOPzJ6XbQZ9YR6xrrRVLukJWQELew>

Helsper, E. 2008. Digital inclusion: an analysis of social disadvantage and the information society. Department for Communities and Local Government, London, UK.

<http://eprints.lse.ac.uk/26938/>

Hyppönen, H. & Ilmarinen, K. 2016. Sosiaali- ja terveydenhuollon digitalisaatio.

Tutkimuksesta tiiviisti 22/2016. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, Helsinki. Viitattu 15.4.2020

https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/131301/URN_ISBN_978-952-302-739-8.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Jämsén, A. & Pyykkönen, A. 2014. Osallisuuden jäljillä. Pohjois-Karjalan Sosiaaliturvayhdistys ry. Saarijärvi: Saarijärven offset. Viitattu 2.4.2020.

https://www.researchgate.net/profile/Paeivi_Rouvinen-

[Wilenius/publication/262485846_Kohti_osallisuutta-](https://www.researchgate.net/publication/262485846_Kohti_osallisuutta-)

[_mika_estaa_mika_mahdollistaa/links/58073cde08ae03256b770bfd.pdf](https://www.researchgate.net/publication/262485846_Kohti_osallisuutta-_mika_estaa_mika_mahdollistaa/links/58073cde08ae03256b770bfd.pdf)

Kangasniemi, M., Utriainen, K., Ahonen, S-M., Pietilä, A-M., Jääskeläinen, P. & Liikanen, E. 2013. Kuvaileva kirjallisuuskatsaus: eteneminen tutkimuskysymyksestä jäsenettyyn tietoon/Narrative literature review: from a research question to structured knowledge, s. 295. Viitattu 15.4.2020

<https://search-proquest->

[com.nelli.laurea.fi/docview/1469873650/fulltextPDF/5D6562FF16AC4BEFPQ/1?accountid=12003](https://search-proquest-com.nelli.laurea.fi/docview/1469873650/fulltextPDF/5D6562FF16AC4BEFPQ/1?accountid=12003)

Kauppila, T., Kiiski, K. & Lehtonen, M. 2018. Sähköhelmenkalastus, Sosiaalihuollon sähköisten palvelujen nykytila ja kehittämistarpeet. Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 14/2018. Viitattu 18.4.2020

http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/160653/STM_rap_14_2018.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Keino. 2019. Älyvankila-ratkaisu Hämeenlinnan uuteen naisvankilaan - Case Rikosseuraamuslaitos. Viitattu 31.3.2020

<https://www.hankintakeino.fi/fi/keinokkaat-hankintaesimerkit/alyvankila-ratkaisu-hameenlinnan-uuteen-naisvankilaan-case-rikosseuraamuslaitos>

Kriminaalihuollon tukisäätiö. 2020. Oppiva-toiminta. Viitattu 30.4.2020.

<https://www.krits.fi/saatio/palvelumme/oppiva-oppimisvalmennus/>

Kriminaalihuollon tukisäätiö. 2018. Rikosseuraamusasiakkaiden sote-palveluihin pääsy tulee varmistaa. Luettu 30.4.2020

<https://www.krits.fi/2018/06/kriminaalihuollon-tukisaatio-rikosseuraamusasiakkaiden-sote-palveluihin-paasy-tulee-varmistaa/>

Laub, J. & Sampson, R. 2001. Understanding Desistance from Crime. *Crime and Justice* 28: 1-69. Harvard University.

https://dash.harvard.edu/bitstream/handle/1/3226958/sampson_understandingdesistance.pdf?sequence=4

Lehtonen, T. 2020. Turvallisuus 4/2020: Älykäs vankila -hanke. Helsingin Sanomat 8.4.2020. mainosliite. Content House Oy. Viitattu 8.4.2020

https://issuu.com/contenthouseoy/docs/content_house_turvallisuus/12

Maruna, S. 1999. Desistance and development: The psychosocial process of 'going straight'. *British Society of Criminology. The British Criminology Conferences: Selected Proceedings. Volume 2.* Viitattu 2.6.2020

<http://britsoccrim.org/volume2/003.pdf>

McDougall, C., Pearson, A. S., Torgerson, D. J. & Garcia-Reyes, M. 2017. The effect of digital technology on prisoner behavior and reoffending: a natural stepped-wedge design. *Journal of Experimental Criminology.*

<https://doi.org/10.1007/s11292-017-9303-5>

McNeill, F., Farrall, S., Lightowler, C., & Maruna, S. 2014. Desistance and supervision. *Encyclopedia of Criminology and Criminal Justice.* Springer, New York, NY.

https://link.springer.com/referenceworkentry/10.1007%2F978-1-4614-5690-2_29

McNeill, F., Farrall, S., Lightowler, C., & Maruna, S. 2012. How and why people stop offending: discovering desistance. Other. Institute for Research and Innovation in Social Services. Viitattu 30.5.2020

<http://eprints.gla.ac.uk/79860/1/79860.pdf>

Moher, D., Liberati, A., Tetzlaff, J. & Altman, DG. 2009. Preferred Reporting Items for Systematic Reviews and MetaAnalyses: The PRISMA Statement. *PLoS Med* 6(7): e1000097.

<http://prisma-statement.org/documents/PRISMA%202009%20flow%20diagram.pdf>

Monteiro, A., Barros, R. & Leite, C. 2015. Lifelong learning through e-learning in European prisons: rethinking digital and social inclusion. *Proceedings of INTED2015 Conference 2nd-4th March 2015, Madrid, Spain.*

https://www.researchgate.net/profile/Rita_Barros/publication/281441754_Lifelong_learning

[through e-learning in european prisons Rethinking digital and social inclusion/links/55e7228f08ae3e1218420433/Lifelong-learning-through-e-learning-in-european-prisons-Rethinking-digital-and-social-inclusion.pdf](https://www.researchgate.net/publication/352121842/Lifelong-learning-through-e-learning-in-european-prisons-Rethinking-digital-and-social-inclusion.pdf)

Mäkinen, M. 2009. Digitaalinen voimistaminen paikallisten yhteisöjen kehittämisessä. Tampereen yliopisto. Viitattu 3.5.2020

<https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/66438/978-951-44-7642-6.pdf?sequence=1>

Oikeusministeriö. 2019. Rikosseuraamuslaitoksen toiminta- ja asiakasprosessien tulevaisuus. Oikeusministeriön julkaisuja. Selvityksiä ja ohjeita 2019:15. Viitattu 6.6.2020

http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161539/OMSO_2019_15_RISE_toiminta_ja_asiakasprosessien_tulevaisuus.pdf

Puolakka, P. 2019. ÄLYKÄS VANKILA ”Vankila rikoksettoman elämän oppimisympäristönä”. Opetushallitus/Rikosseuraamuslaitos.

https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/vankilaopetuspaivat_puolakka.pdf

Reisdorf, B. C. & Jewkes, Y. 2016. (B)Locked sites: Cases of Internet use in 3 British prisons. Information Communication and Society s. 771-786.

<https://www.tandfonline.com/elli/laurea.fi/doi/pdf/10.1080/1369118X.2016.1153124?needAccess=true>

Rikosseuraamuslaitos. 2020a. Arvot ja strategia. Viitattu 30.3.2020.

<https://www.rikosseuraamus.fi/fi/index/rikosseuraamuslaitos/arvot.html>

Rikosseuraamuslaitos. 2020b. Hankkeet. Viitattu 3.2020

<https://www.rikosseuraamus.fi/fi/index/ajankohtaista/hankkeet.html>

Rikosseuraamuslaitos. 2019a. Muu sosiaalinen kuntoutus. Viitattu 30.3.2020

<https://www.rikosseuraamus.fi/fi/index/taytantonpano/toiminnot/muusosiaalinenkuntoutus.html>

Rikosseuraamuslaitos. 2020c. Rikosseuraamuslaitoksen strategiakartta 2020-2023. Viitattu 15.4.2020

https://www.rikosseuraamus.fi/material/attachments/rise/risenasiakirjoja/uRujBYQ25/Strategia2020_2023_verkkoon.pdf

Rikosseuraamuslaitos. 2020d. Rikosseuraamuslaitos ottaa käyttöön Suomi.fi-viestit - sähköinen viranomaisposti saavuttaa nyt myös vangit. Viitattu 30.4.2020.

<https://www.rikosseuraamus.fi/fi/index/ajankohtaista/tiedotteetjauutiset/2020/03/rikosseu>

raamuslaitosottaakayttoonsuomi.fi-viestit-sahkoinenviranomaispostisaavuttaanytmyosvangit.html

Rikosseuraamuslaitos. 2019b. Toiminnot. Viitattu 5.6.2020

<https://www.rikosseuraamus.fi/fi/index/taytantonpano/toiminnot.html>

Sampson, R. & Laub, J. 2002. Handbook of the Life Course. Handbooks of Sociology and Social Research. Kluwer Academic Publishers: New York, Boston, Dordrecht, London, Moscow.

<https://link.springer.com/content/pdf/10.1007%2Fb100507.pdf>

Suomen mielenterveysseura ry. 2019. Yhdessä kasvu ja kehittyminen.

<https://mieli.fi/fi/mielenterveys/ihmissuhteet/yhdessa%2Fkasvu-ja-kehittyminen>

Taikusydan. 2017. Kirjastosta juuret elämään -hanke kohtaa vankeja kulttuurin keinoin.

<https://taikusydan.turkuamk.fi/yleinen/kirjastosta-juuret-elamaan-hanke-kohtaa-vankeja-kulttuurin-keinoin/>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. 2019a. Digisyrjäytymisen ehkäisyyn keskittyvä DigilN sai Strategisen tutkimuksen neuvoston rahoituksen - THL mukana myös kahdessa FOOD-hankkeessa. Viitattu 28.3.2020

<https://thl.fi/fi/-/digisyrjaytymisen-ehkaisyyn-keskittyva-digiin-sai-strategisen-tutkimuksen-neuvoston-rahoituksen-thl-mukana-myos-kahdessa-food-hankkeessa>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. 2019b. Osallisuuden edistäminen. Viitattu 6.4.2020

<https://thl.fi/fi/web/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/osallisuuden-edistaminen>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. 2018. Syrjäytyminen ja syrjäytymisen riskitekijät. Viitattu 6.4.2020

https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/tyon_tueksi/nuorten-syrjaytyminen/syrjaytyminen-ja-syrjaytymisen-riskitekijat

Toreld, E. M., Haugli, K. O. & Svalastog, A. L. 2018. Maintaining normality when serving a prison sentence in the digital society. Croatian Medical Journal.

<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC6330768/>

Tuominen, T. 2018. Neurocognitive deficits, academic difficulties and substance dependence among Finnish offenders: Connections to recidivism and implications for rehabilitation. Turku: Turun yliopiston julkaisuja.

<https://www.utupub.fi/bitstream/handle/10024/144773/AnnalesB453Tuominen.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Tutkimuseettinen neuvottelukunta. 2012. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa: Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohje 2012.

https://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf

Van De Steene, S. & Knight, V. 2017. Digital transformation for prisons: developing a needs-based strategy. Probation Journal.

<https://journals-sagepub-com.nelli.laurea.fi/doi/pdf/10.1177/0264550517723722>

Valtiovarainministeriö. Julkisen hallinnon digitalisaatio. Viitattu 8.4.2020.

<https://vm.fi/digitalisaatio>

Wallin, M. 2015. Vankeuden kriisistä selviytyminen. Kuvaus pitkäaikaisvangin kriisiprosessista. Tampereen yliopisto. Viitattu 6.6.2020

<https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/98330/GRADU-1451566937.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Weaver, B. 2015. Offending and Desistance: The importance of social relations. Routledge. Viitattu 2.6.2020.

<https://books.google.fi/books?id=jwYtCgAAQBAJ&pg=PT48&lpg=PT48&dq=desistance+healy&source=bl&ots=9QiBE9bPe4&sig=ACfU3U2TCBLBik3sjsvJV404I7sNV9EiAw&hl=fi&sa=X&ved=2ahUKewiXwLj4-DpAhW686YKHQbjCwcQ6AEwA3oECBAQAQ#v=onepage&q=desistance%20healy&f=false>

Ågren, K., Kjellberg, A. & Hemmingsson, H. 2019. Digital participation? Internet use among adolescents with and without intellectual disabilities: A comparative study. Linköping University, Sweden.

<https://journals-sagepub-com.nelli.laurea.fi/doi/full/10.1177/1461444819888398>

Ylisassi, H., Seppänen, L., Uusitalo, H., Kalavainen, S., & Piispanen, P. 2016. Aktivoiva lähtiyö. Vankiloiden valvonta- ja ohjaushenkilöstö vuorovaikutuksellista lähtiyötä kehittämässä. Rikosseuraamuslaitos. Rikosseuraamuslaitoksen julkaisuja 2/2016. 25-26, 118.

https://www.rikosseuraamus.fi/material/attachments/rise/julkaisut-risenjulkaisusarja/qmR5zNYVd/RISE_2_2016_Aktivoiva_lahityo_WEB.pdf

L767/2005. Vankeuslaki.

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2005/20050767>

Julkaisemattomat

Hytti, T. 2020. Miten sosiaalisessa kuntoutuksessa voi hyödyntää etäkuntoutuksen ja digisosaaliteknologian mahdollisuuksia? Socca, pääkaupunkiseudun sosiaalialan osaamiskeskus.

Lähdeluettelo: Kirjallisuuskatsauksen aineisto

Champion, N. and Edgar, K., 2013. Through the gateway: How computers can transform rehabilitation. *Prison Reform Trust and Prisoners' Education Trust*.

Farley, H. and Pike, A., 2016. Engaging prisoners in education: Reducing risk and recidivism. *Advancing Corrections: Journal of the International Corrections and Prisons Association*, 1, 65-73.

Harrison, L., 2014. Prisoners and their access to the internet in the pursuit of education. *Alternative Law Journal*, 39(3), 159-162. <https://doi.org/10.1177/1037969X1403900304>

Jewkes, Y. & Reisdorf, B. C. (2016). A brave new world: The problems and opportunities presented by new media technologies in prisons. *Criminology & Criminal Justice*, 16(5), 534-551. <https://doi.org/10.1177%2F1748895816654953>

Knight, V., 2015. Some observations on the digital landscape of prisons today.

McDougall, C., Pearson, D.A., Torgerson, D.J. and Garcia-Reyes, M., 2017. The effect of digital technology on prisoner behavior and reoffending: A natural stepped-wedge design. *Journal of Experimental Criminology*, 13(4), 455-482. <https://doi.org/10.1007/s11292-017-9303-5>

Monteiro, A., Barros, R. and Leite, C., 2015. Lifelong learning through e-learning in European prisons: rethinking digital and social inclusion. *INTED2015 Proceedings*, 1038-1046.

Moreira, J.A., Reis-Monteiro, A. and Machado, A., 2017. Higher education distance learning and e-learning in prisons in Portugal. *Comunicar. Media Education Research Journal*, 25(1). <https://doi.org/10.3916/C51-2017-04>

Reisdorf, B.C. and Rikard, R.V., 2018. Digital rehabilitation: a model of reentry into the digital age. *American Behavioral Scientist*, 62(9), 1273-1290. <https://doi.org/10.1177%2F0002764218773817>

Reisdorf, B.C. and Jewkes, Y., 2016. (B) Locked sites: cases of Internet use in three British prisons. *Information, Communication & Society*, 19(6), 771-786. <https://doi.org/10.1080/1369118X.2016.1153124>

Toreld, E.M., Haugli, K.O. and Svalastog, A.L., 2018. Maintaining normality when serving a prison sentence in the digital society. *Croatian medical journal*, 59(6), 335. <https://dx.doi.org/10.3325%2Fcmj.2018.59.335>

Van De Steene, S. & Knight, V. 2017. Digital transformation for prisons: developing a needs-based strategy. *Probation Journal* 2017, 64(3), 256-268.

<https://doi.org/10.1177/0264550517723722>

Van De Steene, S. & Knight, V. 2017. The Capacity and Capability of Digital Innovation in Prisons: Towards Smart Prisons. *Advancing Corrections*, 4, 88-101.

Kuviot

Kuvio 1: Aineiston systemaattinen valintaprosessi kuviona (Moher ym. 2009, 3)	25
---	----

Taulukot

Taulukko 1: Sisäänotto- ja poissulkukriteerit	24
Taulukko 2: Käsitteiden hahmoittelut aineistonhakuun	27

Liitteet

Liite 1: Tutkijan taulukko	59
Liite 2: Aineistohaku	64
Liite 3: Sisällön teemoittelu	65

Liite 1: Tutkijan taulukko

Tutkimuksen otsikko, tekijät, julkaisija ja julkaisuvuosi	Tutkimuksen tarkoitus	Tutkimusaineisto/tutkimusmenetelmä + tutkimuksen kohderyhmä	Keskeiset tutkimustulokset	Valintaperusteet
<p>Digital transformation for prisons: developing a needs-based strategy</p> <p>Steven Van De Steene and Victoria Knight</p> <p>Probation Journal 2017</p>	<p>Tuoda esille huomioonotettavia seikkoja vankiloiden digitalisaatioissa käyttäjän tarpeista lähtöisin</p>	<p>vangit</p>	<p>Vankien digipalvelut tulee kehittää asiakaslähtöisiksi</p> <p>Normalisaation toteutuminen käyttäjälähtöisellä digitalisaatiolla</p>	<p>Vastaa kaikkiin tutkimuskysymyksiin</p>
<p>Prisoners and Their Access to the Internet in the Pursuit of Education</p> <p>Lisa Harrison 2014</p> <p>Alternative Law Journal</p>	<p>Vankien ihmisoikeuksien toteutumisen koulutuksen saatavuuden näkökulmasta</p>	<p>Haastatteluaineisto</p> <p>Australialaiset vangit</p>	<p>Vankien yhteiskuntaan kiinnittyminen on todennäköisempää, jos on saanut koulutusta vankilassa ja osaa käyttää internetiä</p>	<p>Vastaa kaikkiin tutkimuskysymyksiin</p>
<p>A brave new world: The problems and opportunities presented by new media technologies in prisons</p> <p>Yvonne Jewkes & Bianca C Reisdorf 2016</p> <p>Criminology & Criminal Justice</p>	<p>Digitaalisen osallisuuden haasteet ja mahdollisuudet vankilassa</p>	<p>Vangit, vanginvartijat</p>	<p>Sekä vangit että vanhemmat vartijat ajattelevat, että vuorovaikutuksellisen digitaalisen median käyttö ei ole välttämättömyys vaan luksustuote</p> <p>Jos vangeilta puuttuu digitaaliset taidot, se huonontaa yhteiskuntaan kiinnittymisen mahdollisuuksia entisestään</p>	<p>Vastaa kaikkiin tutkimuskysymyksiin</p>

Tutkimuksen otsikko, tekijät, julkaisija ja julkaisuvuosi	Tutkimuksen tarkoitus	Tutkimusaineisto/tutkimusmenetelmä + tutkimuksen kohderyhmä	Keskeiset tutkimustulokset	Valintaperusteet
<p>Digital Rehabilitation : A Model of Reentry Into the Digital Age</p> <p>Bianca C. Reisdorf and R. V. Rikard 2018</p> <p>American beharioval scientist, Sage publications</p>	<p>Vanhojen ja uusien mallien yhdistäminen uudenlaiseksi digitaaliseksi malliksi kuntoutuksen vankilassa</p> <p>Yhdistää kuntoutuksen teoriaa tutkimuksen digitaalisesta epätasavasta</p>	<p>Vangit, Englanti, Pohjois-Irlanti</p>	<p>Lyhyetkin 1-2 v. tuomiot vaikuttavat digitaaliseen osallisuuteen</p> <p>Rikosrekisteri yhdistettynä heikkoihin digitaalisiin taitoihin vaikuttaa yhteiskuntaan kiinnittymiseen</p> <p>Vankilan henkilökunnan ja yhteiskunnan asenteet haaste digitaalisen osallisuuden toteutumiseksi</p>	<p>Vastaa tutkimuskysymyksiin</p>
<p>The effect of digital technology on prisoner behavior and reoffending: a natural stepped-wedge design</p> <p>Cynthia McDougall & Dominic A. S. Pearson & David J. Torgerson & Maria Garcia-Reyes 2017</p>	<p>Arvioida digitaalisen teknologian sopivuutta vankilakulttuuriin ja vankien kykyä hallita käyttäytymistään ja rikkomuksiaan</p>	<p>Pitkittäistutkimus, haastattelu, määrällinen</p> <p>Vangit</p> <p>UK</p>	<p>Vangit kokivat ohjaavansa itse omaa elämäänsä vankilassa, ja pystyvyys digitaalisessa yhteiskunnassa vankilan jälkeen oli parempi</p>	<p>Vastaa kaikkiin tutkimuskysymyksiin</p>
<p>Higher Education Distance Learning and e-Learning in Prisons in Portugal</p> <p>Moreira, José-António; Reis-</p>	<p>Ymmärtää vastaajien näkökulmia korkean koulutuksen etäopiskelun vankilassa</p>	<p>Laadullinen tutkimus</p>	<p>Etäkoulutuksessa on puutteita, jotka johtuvat esimerkiksi teknologiaan, tiloihin ja resursseihin</p> <p>Tarjoamalla paremmat mahdollisuudet e-</p>	<p>Vastaa kaikkiin tutkimuskysymyksiin</p>

Monteiro, Angélica 2017			koulutukseen vaikutetaan sillä parempiin menestymismahdollisuuksiin tulevaisuudessa	
Tutkimuksen otsikko, tekijät, julkaisija ja julkaisuvuosi	Tutkimuksen tarkoitus	Tutkimusaineisto/tutkimusmenetelmä + tutkimuksen kohderyhmä	Keskeiset tutkimustulokset	Valintaperusteet
(B)Locked sites: Cases of Internet use in 3 British prisons Bianca C. Reisdorf, Yvonne Jewkes 2016	Digitaalinen epätas-arvon kokeminen ja mahdollisuudet mitä digitaalisella medially on tarjota vankilan kuntoutuksessa ja vankien yhteiskunnan kiinnittymiseksi	Laadullinen tutkimus Vangit	Digitaalisesti syrjäytetyt vangit vapauduttuaan kohtaavat huonojen työllistymismahdollisuuksien lisäksi vielä huonomman aseman digitaalisen epätas-arvon	Vastaa kaikkiin tutkimuskysymyksiin
Some Observations on the Digital Landscape of Prisons Today Victoria Knight 2015 Prison Service Journal	Katsaus parannuksiin, joita vankiloissa on tehty digitaalisen teknologian osalta pohjautuen vankien, henkilökunnan ja kolmannen sektorin tarjoajien haastatteluihin sekä selvittää, kuinka digipalvelujen käyttöönottoa pitäisi kehittää turvallisuuden näkökulmasta	Haastattelututkimus vangit, vankilan henkilökunta, digipalvelujen tuottajat	Päätteiden tuominen sellisiin ei saa johtaa siihen, että lähityötä ei tarvita Moderni vankeusaika on yhdistettävä yhteiskuntaan kiinnittymiseen ja desistanssiin	Vastaa ensimmäiseen ja toiseen tutkimuskysymykseen

Tutkimuksen otsikko, tekijät, julkaisija ja julkaisuvuosi	Tutkimuksen tarkoitus	Tutkimusaineisto/tutkimusmenetelmä + tutkimuksen kohderyhmä	Keskeiset tutkimustulokset	Valintaperusteet
<p>Engaging prisoners in education: Reducing risk and recidivism</p> <p>International Corrections and Prisons Association</p> <p>Farley, Helen and Pike, Anne 2016</p>	<p>Tutkia, kuinka vankilaturvallisuutta voidaan lisätä ja rikoksenuusimista laskea vankien mahdollisuuksilla opiskella korkeammalla digitaalisen teknologian avulla</p>	<p>Kirjallisuuskatsaus aiemmista tutkimuksesta</p>	<p>Etäkoulutusmahdollisuudet vankilassa vaikuttaa vankilan turvallisuuteen ja uusimisriskiin</p> <p>Vankilan henkilökunnan työhyvinvointi nousee vankien oppimiseen panostamisen myötä</p>	<p>Vastaa kaikkiin tutkimuskysymyksiin</p>
<p>THROUGH THE GATEWAY: How Computers Can Transform Rehabilitation</p> <p>Nina Champion, Kimmett Edgar 2013</p> <p>Prison Reform Trust</p>	<p>Tutkia, mitä muuta voidaan tehdä ICT:n avulla yhteiskunnan kiinnittymiseksi ja vankilan turvallisuuden lisäämiseksi</p>	<p>Digitaaliset palvelut vankilassa</p> <p>UK</p>	<p>Digipalveluiden moninaiset mahdollisuudet: sosiaalisten suhteiden ylläpito edesauttaa desistanssia, verkkoympäristöä ei hyödynnetä laajemmin opiskelun ulkopuolella</p>	<p>Vastaa kaikkiin tutkimuskysymyksiin</p>
<p>Maintaining normality when serving a prison sentence in the digital society</p> <p>Eva Marie Toreld, Kristin Opaas Haugli & Anna Lydia Svalastog</p> <p>Croatian Medical Journal 2018</p>	<p>Yhdistää normaalisuusperiaate keskustelun vankien digitaalisesta syrjäytymisestä</p>		<p>Vangin jättäminen ulkopuolelle yhteiskunnan digipalveluista ei tue normaalisuusperiaatetta eikä edistä yhteiskuntaan kiinnittymistä. Vanki saa ns. tuplarangaistuksen, kun mahdollisuudet kehittyä ja pitää ylläsosiaalisia suhteita ovat vähäiset.</p>	<p>Vastaa kaikkiin tutkimuskysymyksiin</p>

Tutkimuksen otsikko, tekijät, julkaisija ja julkaisuvuosi	Tutkimuksen tarkoitus	Tutkimusaineisto/tutkimusmenetelmä + tutkimuksen kohderyhmä	Keskeiset tutkimustulokset	Valintaperusteet
<p>Lifelong learning through e-learning in European prisons: rethinking digital and social inclusion</p> <p>Angélica Monteiro, Rita Barros & Carlinda Leite 2015</p>	<p>Analysoida verkko-oppimisen mahdollisuuksia ja löytää myötävaikutajia syrjäytymisvaarassa olevien aikuisten (etenkin vankien) osallisuuteen</p>	<p>Eurooppalaiset tutkimushankkeet vankiloiden e-oppimisesta</p>	<p>Vangeilla on oikeus koulutukseen. Digitaalisella lukutaidolla voidaan tukea osallisuutta, mutta vankeudenaikaiselle kouluttautumiselle on asenteellisia ja fyysisiä esteitä.</p>	<p>Vastaa kaikkiin tutkimuskysymyksiin</p>

Liite 2: Aineistohaku

Tietokanta	Hau tarkennus	Hakusanat	Hakutulosten määrä	Otsikon perusteella
ProQuest	Full text Peer reviewed English 2010-2020	prison AND "digital inclusion"	26	5
		prison AND "digital participation"	6	0
		prison AND "digital exclusion"	12	4
		prison AND "digital skills"	21	3
		prison AND "digital access"	27	1
		prison AND "digital divide"	209	1
		prison AND "digital inequality"	7	0
		prison AND "e-learning"	310	6
		desistance AND "digital exclusion"	1	1
		desistance AND "digital skills"	1	1
Sage Journals	Research article 2010-	prison AND "digital inclusion"	4	0
		prison AND "digital participation"	3	0
		prison AND "digital exclusion"	7	5
		prison AND "digital skills"	14	4
		prison AND "digital access"	10	1
		prison AND "digital divide"	51	0
		prison AND "digital inequality"	7	3
		prison AND "e-learning"	50	2
		desistance AND "digital exclusion"	1	1
		desistance AND "digital skills"	2	1
Valto	2010-2020	digitalisaatio AND vanki sähköinen asiointi AND vanki	9	1
		digitaalinen osallisuus AND vanki	29	1
		vanki	7	0
Julkari	2015-2010	digitalisaatio AND vanki sähköinen asiointi AND vanki	3	0
		digitaalinen osallisuus AND vanki	4	0
		vanki	4	0
		e-asiointi	141	9

Liite 3: Sisällön teemoittelu

Alaluokka	Yläluokka	Pääluokka
<p>Digitalisaation ulkopuolelle jättäminen johtaa syvään syrjäytymiseen</p> <p>Opiskelumahdollisuudet rajatut, joten normalisaatio ei toteudu</p> <p>Lain mukaan oikeus opiskeluun, mutta internetiin pääsystä pitäisi olla tiukasti kontrolloitua</p> <p>Laitteet ja ohjelmistot vanhentuneita</p> <p>Vapautuneet eivät ole käyttäneet laitteita vankeusaikana</p> <p>Kuntoutuksessa ei huomioida digitaalisten taitojen merkitystä</p> <p>Oletus, että kaikilla halukkailla mahdollisuus digitalisaatioon yhteiskunnassa</p> <p>Internet ei ole yleisyys, vaan olennaista osallisuudelle yhteiskunnassa</p> <p>Digitaalinen syrjäyttäminen vaikuttaa vankilan arkeen</p> <p>Etäopiskeluun ei ole interaktiivisia mahdollisuuksia</p> <p>Eristäytyminen alentaa 'luolamiehiksi'</p> <p>Ohjelmien rajattu saatavuus</p>	<p>Normalisaatio</p>	<p>Millaisia haasteita vankien digitaaliseen osallisuuteen liittyy</p>
<p>Digitalisaatiota ei voi suoraan kopioida vankilaan</p> <p>Digitalisaatiota ei ole otettu käyttöön (olisi saatavilla)</p> <p>Vankilan fyysiset rakenteet</p> <p>Vankilan sijainti (valtio, laitos)</p>		

<p>Vankilan turvallisuustaso</p> <p>Järjestyssäännöt</p> <p>Työntekijäresurssit</p> <p>Vankien vapaa-ajan rajoitukset</p> <p>Yksityisyyden puute</p> <p>Palkat eivät riitä maksulliseen opiskeluun (avoin yliopisto tms.)</p> <p>Henkilökunnan epähuomaani kohtelu Skype-tapaamisissa</p> <p>Tarpeenmukaiset yhteydet ja laitteistot puuttuvat</p> <p>Tietojärjestelmät vaativat uudelleensuunnittelua</p> <p>Internetiin pääsy rajatusti tai estetty kokonaan</p> <p>Sähköisiin palveluihin tunnistautuminen</p>	<p>Ympäristö</p> <p>Access</p>	
<p>Organisaatioiden pelot</p> <p>Vankilan kulttuuri</p> <p>Johtaminen</p> <p>Julkinen mielipide vaikuttaa päätöksentekijöihin</p> <p>Väärinkäytökset (vainoaminen, todistajien pelottelu, hakkerointi jne.)</p> <p>Lainoppineiden mielestä turvallisuus on peruste internetiin pääsyn estämiselle</p> <p>Yleinen mielipide perusteettomasta etuoikeudesta</p> <p>Virkapukuisen henkilöstön muutoshaluttomuus ja riskien välttäminen</p> <p>Virkahenkilöiden persoonallisuudet ja asenteet</p>	<p>Asenteet</p> <p>Attitudes</p>	

Halu pitää kiinni valtasuhteista Uhrien asemaa ajavien ryhmien ajatus rankaisemisesta		
Laitteita ei saa tai niitä ei osata käyttää Korkea ikä, pitkä tuomio ja sosioekonomiset lähtökohdat Vastahakoisuus ja pelot uusia laitteita kohtaan Lukutaidottomuus Tiukat rajoitukset johtavat huonoon opiskelumotivaatioon Heikot digitaidot Vaikeasti motivoitavissa Suurella osalla oppimisvaikeuksia	Vangit Skills	

Alaluokka	Yläluokka	Pääloukka
Turvallisen digitaalisen ympäristön luominen (etävalvonta, jäljitettävyys jne.) Mukautetut ja houkuttelevat palvelut Käyttäjälähtöiset palvelut Palveluiden kehittäminen käyttäjät mukaan ottamalla Järjestelmien yhteensopivuus Päätelaite sellissä (tabletti tai interaktiivinen televisio) Multimedia Itsepalvelukioskit Älylaitteeseen ladattavat sovellukset (mielenterveys)	Laitteet ja järjestelmät	

<p>PrisonCloud, digipalvelut yhdellä alustalla</p> <p>Vankilaradio</p>		
<p>Digipalvelujen avulla voimaantuminen</p> <p>Vastuun ottaminen ja itseohjautuvuus</p> <p>Ajanhallinta</p> <p>Aktiivinen oppiminen</p> <p>Vapaa-ajan sisältö</p> <p>Ilon tuottaminen</p> <p>Laajemmat koulutusmahdollisuudet</p> <p>Digitaalinen lukutaito</p> <p>Itsensä kehittäminen</p> <p>Tiedon hakeminen</p> <p>Ongelmienratkaisukyvyt</p> <p>Vuorovaikutustaidot</p> <p>Virtuaalitodellisuudet kuntoutuksessa</p> <p>Pääsy terveydenhuoltoon</p> <p>Digitaitojen kehittäminen</p> <p>Yhteiskunnan kehityksessä mukana pysyminen</p>	<p>Vaikutukset</p>	<p>Miten vankilan digitalisaatiolla voidaan edistää osallisuutta</p>
<p>Yhteydenpito vankilan sisällä (terveydenhuolto ja henkilöstö)</p> <p>Suhteiden luominen ja ylläpito lähiomaisiin ja instituutioihin</p> <p>Tilaukset vankilan kaupasta</p> <p>Vierailijatapaamisten varaaminen</p> <p>Terveydenhuollon palvelujen varaaminen</p>	<p>Palvelut</p>	

<p>Kuntoutusohjelmat</p> <p>Asumisen ja töiden hakemisen mahdollisuudet vankeusaikana</p> <p>Digitaalikampukset opiskeluun vankilaympäristöön</p> <p>Videoyhteydet suhteiden ylläpitoon</p>		
---	--	--

Alaluokka	Yläluokka	Pääluokka
<p>Vertaistarinoiden jakaminen teknologian välityksellä tuo äänen kuuluviin</p> <p>Vertaisuus auttaa 'vastaanottajaa'</p> <p>Helpompi yhteydenpito sosiaalisiin verkostoihin</p> <p>Mahdollisuus asioiden hoitamiseen vähentää painetta</p> <p>Dynaamiseen uusimisirskiin vaikuttaminen</p> <p>Vankilakulttuurin muokkaaminen kuntoutusmyönteisemmäksi</p> <p>Digitalisaatiosta syrjäyttämisen johtaa arvottomuuden ja kelvottomuuden tunteisiin</p> <p>Digitaitojen opettaminen lisää itsevarmuutta ja toimijuutta</p> <p>Digitaitojen oppimisella paremmat työnhakutaidot ja laajemmat työmahdollisuudet</p> <p>Uusimiriski pienenee jopa tiukastikin rajatulla pääsyllä digiin</p> <p>Omaehtoisella korkeakouluopiskelulla matalampi uusimiriski</p>	<p>Desistanssi</p>	<p>Miten digitalisaatio edistää vangin yhteiskuntaan kiinnittymiseen tai desistanssiin</p>

<p>Etäkorkeakouluopiskelulla sosiaalisia taitoja ja kognitiivisia kykyjä</p> <p>Identiteetin korvaaminen opiskelijaidentiteetillä tutorsuhteen avulla</p> <p>Auttaa oppimaan uusia käyttäytymismalleja</p> <p>Mahdollisuus palveluiden kehittämiseen tukee osallisuuden kokemista</p> <p>Tiedonhakutaidot ja navigointi online-maailmassa</p>		
<p>Digitaalinen syrjäyttäminen taannuttaa 'luolamieheksi'</p> <p>Normalisaation toteutuminen edesauttaa kuntoutumista ja kiinnittymistä</p> <p>Digitaitojen oppiminen, kuten laskujen maksaminen, kosketusnäytöt yms.</p> <p>Töiden hakeminen ja asunnon hankkiminen</p> <p>Vastuun ottaminen ja itseohjautuvuus valmistaa vapauteen</p> <p>Digitaalisessa ympäristössä vapaus esiintyä ilman leimaantumista</p> <p>Digitaalinen 'maahanmuuttaja' tai 'alkuperäisasukas' vapauduttua</p> <p>Digitaalisen lukutaidon kehittyminen avain koulutukseen</p> <p>Osallistuminen yhteisöihin</p> <p>Digitalisaation avulla vangit saattavat loppuun pitkäjänteisemmin käyttäytymisohjelmia</p>	<p>Yhteiskuntaan kiinnittyminen</p>	